

Kohezivna sredstva i stanke u govorima hrvatskih predsjednika

---

Horvat, Mario

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:807787>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-10**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za kroatistiku

Odsjek za fonetiku

Katedra za standardni jezik

Katedra za estetsku fonetiku i
ortoepiju hrvatskoga književnog jezika

Mario Horvat

Kohezivna sredstva i stanke u govorima hrvatskih predsjednika

Diplomski rad

23 ECTS-a

Mentorice:

prof. dr. sc. Bernardina Petrović

izv. prof. dr. sc. Jelena Vlašić Duić

Zagreb, srpanj 2018.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Tekst i tekstne vrste	2
3. Načela tekstualnosti	3
4. Kohezivnost kao načelo tekstualnosti u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika	5
5. Kohezivna sredstva u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika.....	6
5.1. Rekurencija.....	6
5.2. Paralelizam	7
5.3. Leksička sinonimičnost	8
5.4. Zamjenjivački elementi	9
5.4.1. Anafora.....	9
5.4.2. Katafora.....	11
5.5. Elipsa	11
5.6. Junkcija.....	12
5.6.1. Konjunkcija	12
5.6.2. Disjunkcija	13
5.6.3. Kontrajunkcija.....	13
5.6.4. Subordinacija.....	14
5.7. Stilska sredstva	15
5.7.1. Postavljanje pitanja	15
5.7.2. Metafora	15
5.7.3. Personifikacija.....	16
5.7.4. Usporedba.....	16
5.7.5. Frazemi.....	17
5.8. Glagolski oblici.....	17
6. Prozodijska sredstva.....	18
7. Stanke kao prozodijsko sredstvo.....	18
7.1. Stanke razgraničenja (delimitativne stanke).....	19
7.2. Stanke isticanja (kulminativne stanke)	19
7.3. Leksičke stanke.....	19
7.4. Stanke procesiranja.....	20
7.5. Stanke prekida govora	20
7.6. Mješovite stanke	20

8.	Vremenske karakteristike govora.....	20
9.	Stanke u govorima hrvatskih predsjednika	21
9.1.	Stanke u govoru Franje Tuđmana.....	22
9.2.	Stanke u govoru Stjepana Mesića.....	24
9.3.	Usporedba govora Franje Tuđmana i Stjepana Mesića	26
9.4.	Stanke u inauguracijskome govoru Ive Josipovića.....	27
9.5.	Stanke u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović	29
9.6.	Usporedba inauguracijskih govora Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović.....	31
10.	Zaključak	32
11.	Popis literature.....	34
12.	Izvori	35
13.	Sažetak	35
14.	Summary	36
15.	Životopis.....	36
16.	Prilozi	37

1. Uvod

Govor se kao zasebna retorička vrsta definira kao dulji monolog, a temeljna mu je značajka da je „samostalna retorička cjelina (čak i kada je vrlo kratak)” navodi Škarić (2000: 14). U antičkoj retorici opisuju se tri vrste govora: politički, tj. savjetodavni (genus deliberativum), sudski (genus iudiciale) i pokazni, tj. svečani pohvalni ili pokudni govor (epideiktički, genus demonstrativum) (Meyer et al 2008).

Govori hrvatskih predsjednika javni su govori koji mogu biti spontani, ali i svečani. Jedan od takvih svečanih govora inauguracijski je govor predsjednika koji imamo prilike slušati svakih pet godina, koliko i traje jedan predsjednički mandat.

Predsjednički inauguracijski govori podvrsta su diskursa koje Aristotel naziva epideiktički, forma koja pohvaljuje ili okrivljuje, ovisno o ceremonijalnoj prigodi (Meyer et al 2008).

Taj govor zapravo je skup smjernica koje će predsjednik provoditi tijekom mandata nakon što će stupiti na svoju funkciju. Inauguracijski govori događaji su u kojima je sva pozornost medija i javnosti usmjerena na jednu osobu, u slučaju Republike Hrvatske, neposredno izabranu na demokratskim izborima. Upravo sva ta pozornost i praćenje svakog koraka predsjednika koji će prisegnuti na Ustav Republike Hrvatske daje inauguracijama poseban trenutak, ali i prostor analizi i istraživanju govora s aspekta tekstne lingvistike i retorike. To ujedno upućuje na sadržaj ovoga rada kojemu je tema *Kohezivna sredstva i stanke u govorima hrvatskih predsjednika*.

Rad je podijeljen na dva dijela. Prvi dio prikazuje različite načine izgradnje kohezivnosti u inauguracijskim govorima četvero hrvatskih predsjednika – Franje Tuđmana, Stjepana Mesića, Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović. Primarno tekstualno načelo istraživanja bit će načelo kohezivnosti. Kohezivnost se odnosi na povezivanje elemenata teksta na površinskoj razini, osobito na sredstva kojima se kohezivnost u tekstu ostvaruje.

Drugi dio rada obuhvaća analizu zvučnih zapisa govora hrvatskih predsjednika. Korpus tog istraživanja, osim inauguracijskih govora Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović, bit će i govori Franje Tuđmana iz 1995. godine u Kninu i govor Stjepana Mesića u Srbu iz 2016. godine. Ta dva govora razlikuju se od inauguracijskih govora prema tome što nisu svečani, nisu temeljito razrađeni, drugačije su strukture, neformalniji su. Međutim, kao i inauguracijski govori, oni su pripremljeni i čitani.

Prije same analize, navest će se nešto o prozodijskim sredstvima kao i njihovi elementi, dok će u središnjem dijelu biti istraživanje stanka koje su jedne od elemenata prozodijskih sredstava. U programu *Praat* objektivnim mjerenjem izračunat će se njihov broj i trajanje u pojedinom govoru, dok će na transkripciji govora biti obilježene. Budući da su stanke usko povezane s vremenskim obilježjima govora, kod analize govora pojedinog predsjednika propitat će se i ostali elementi koji su dio tih obilježja, poput tempa govora i tempa artikulacije.

U završnom dijelu rada donosi se zaključak na temelju analiziranih govora te će se odgovoriti na pitanje zadovoljavaju li inauguracijski govori tekstualno načelo kohezivnosti. To će se povezati sa stankama kojima će se utvrditi učestalost, trajanje i funkcija u četirima predsjedničkim govorima.

2. Tekst i tekstne vrste

Često se govori o tekstu i o različitim vrstama teksta, no što je zapravo tekst i što tekst čini tekстом? Pokuša li se iznijeti sveobuhvatna definicija teksta, nailazi se na poteškoće u njezinu određivanju. U lingvističkim knjigama i priručnicima nalaze se razne definicije teksta, što samo pokazuje da ne postoji jedna opće prihvaćena definicija teksta. Međutim, jedna od sadržajnijih i sažetijih je definicija Roberta-Alaina de Beaugrandea i Wolfganga Dresslera: „Tekst definiramo kao komunikacijski događaj koji ispunjava sedam kriterija tekstualnosti.“

Osnovna zadaća tekstne lingvistike ispitivanje je ustrojstava konkretnih tekstova u okviru njihova funkcioniranja, tj. u njihovoj uporabi. Pokušavaju se opisati tekstne vrste na temelju određenih obilježja. Za tekstnu vrstu postoji niz definicija, a neke od njih su (usp. Petrović 2005: 33):

„Tekstne su vrste skupovi tekstova s određenim zajedničkim svojstvima.“ (Hartmann 1964)

„Uporabne tekstne vrste su socijalno normiranje složene sheme djelovanja koje stoje na raspolaganju govornicima nekoga jezika.“ (Sandig 1972)

„Tekstne su vrste konvencionalni obrasci složenih jezičnih radnji koje ujedinjuju tipična kontekstualna/situacijska, komunikacijsko-funkcionalna i strukturalna (gramatička i tematska) obilježja.“ (Brinker 1992)

Nada Ivanetić donosi najpoznatiju funkcionalističku klasifikaciju prema govornim činovima Johna Searlea. Osnovu njegove klasifikacije čini govornikova namjera i obuhvaća pet tipova (Ivanetić 2003: 60):

	ASERTIVI	DIREKTIVI	KOMISIVI	EKSPRESIVI	DEKLARATIVI
Cilj	reći kako stvari stoje	navesti ljude da nešto učine	obvezati se da nešto učinimo	izraziti osjećaje i stavove	promijeniti svijet
Primjer	tvrdnja, obavijest	molba, savjet	obećanje, prijetnja	isprika, predbacivanje	definiranje, davanje otkaza

Inauguracijski govori prema takvoj klasifikaciji pripadali bi ekspresivima. Funkcija je tih tekstova izraziti stav prema komu ili čemu. Konkretno, pripadao bi u podskupinu altercentriranih ekspresiva koji podrazumijevaju tekstne skupine s osnovnom funkcijom uspostaviti ili održati kontakt. Osim ekspresiva, pripadao bi i u skupinu komisiva jer predsjednik se u svome govoru obvezuje da će učiniti što.

3. Načela tekstualnosti

Tekstualnost je pisanost teksta. Pojam tekstualnosti označuje brisanje granice između književnoga teksta i drugih tekstova. U tome smislu tekstualnost upućuje na to da jezik teksta ne obavlja samo reprezentaciju vanjskoga svijeta nego stvara višestruke učinke tijekom čitanja (Glovacki-Bernardi 1990: 17).

Kohezivnost je prvi kriterij tekstualnosti, pojam kojim se najbolje pokazuje takva funkcija sintakse u komunikaciji (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 61). Osnovne jedinice sintakse: sintagma, klauza i rečenica, mogu se upotrijebiti uz malo procesuirajućeg potencijala i to u kratku vremenu, a za duže tekstove postoje sredstva, i to kohezivna sredstva, koja doprinose stabilnosti, ali i ekonomičnosti teksta. U ta sredstva prvenstveno spada rekurencija, koja se odnosi na ponavljanje elemenata i obrazaca, dok parcijalna rekurencija podrazumijeva ponavljanje dijelova riječi uz promjenu vrste riječi. Paralelizmima se nazivaju strukture koje se ponavljaju s novim elementima, a parafrazu čini sadržaj koji se koristi i dalje samo s novim elementima. Elipsa je također jedna vrsta ponavljanje strukture i sadržaja s time da se izostavljaju neki površinski elementi. Glagolsko vrijeme, glagolski vid te juncija isto mogu

signalizirati veze između zbivanja i situacija u tekstu (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 62–63). Anafora, odnosno upotreba zamjenjivačkog elementa nakon koreferentnog izraza te katafora, odnosno upotreba zamjenjivačkog elementa prije koreferentnog izraza, među najučestalijim su kohezivnim sredstvima (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 76).

Drugi je kriterij tekstualnosti *koherentnost* čiji se temelj nalazi u kontinuitetu smisla nekog teksta, a predstavlja uzajaman pristup i uzajamnu relevantnost pojmova i odnosa unutar nekog teksta (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 102). Drugim riječima, koherentnost se odnosi na funkcije kojima se povezuju sastavnice svijeta teksta, primjerice, uzročno-posljedične veze, vremenske relacije, prostorne relacije i sl. Kohezivnost i koherentnost dva su od sedam kriterija tekstualnosti koja su usmjerena izravno na tekst i pokazuju kako se slaganjem elemenata teksta ostvaruje smisao, no ostalih se pet kriterija odnosi na korisnike tekstova, i pošiljatelje i recipijente i kontekst u kojemu se komunikacija odvija (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 19).

Intencionalnost je kriterij tekstualnosti kojim se označava autorova namjera da proizvede kohezivan i koherentan tekst, dok u širem smislu intencionalnost označava sva sredstva nekog teksta koja njegov autor koristi kako bi ispunio svoje intencije (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 131–135).

Recipijent, odnosno primatelj teksta, s druge strane, očekuje kohezivan i koherentan tekst. Na taj se recipijentov stav odnosi četvrti kriterij tekstualnosti – *prihvatljivost*. Baš kao i intencionalnost, i prihvatljivost donekle tolerira manje diskontinuiranosti ili smetnje u kontinuitetu teksta. Ipak, recipijent odlučuje o prihvaćanju ili odbijanju suradnje u komunikaciji tekstem (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 151).

Informativnost je peti kriterij tekstualnosti kojim se podrazumijeva količina očekivanog i neočekivanog u ponuđenim elementima teksta. Na neki način, svaki je tekst informativan jer donosi barem dio novih podataka koje nije moguće anticipirati, a opet, tekstovi s niskom razinom informativnosti mogu biti dosadni te tako postati neprihvatljivi (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 20).

Čimbenici koji neki tekst čine relevantnim za određenu situaciju spadaju u šesti kriterij tekstualnosti – *situativnost*. Problemi u komunikaciji upravo se najlakše rješavaju s obzirom na situaciju u kojoj se govornici nalaze i u tome je važnost situativnosti (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 22).

Posljednji je kriterij koji neki tekst, da bi se uopće mogao nazvati tekstom, mora ispunjavati *intertekstualnost*. Intertekstualnošću se označava međuovisnost između produkcije, odnosno recepcije nekog teksta i sudionika komunikacije o drugim tekstovima. Zapravo, intertekstualnost se odnosi na čimbenike koji upotrebu jednoga teksta čine ovisnom o drugim tekstovima koji su poznati i već prihvaćeni (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 23).

Navedena su načela, kako su definirali de Beaugrande i Dressler, konstitutivna načela jer o njima ovisi komunikacija tekstom koja se prekida ako su navedena načela ukinuta ili izostaju. Postoje i regulativna načela koja kontroliraju komunikaciju tekstom, a to su: *efikasnost*, koja se odnosi na što manji napor sudionika u razumijevanju teksta; *efektnost*, koja se odnosi na dojam koji tekst ostavlja u svrhu ostvarenja svoga cilja; te *primjerenost*, koja se odnosi na sklad konteksta određenoga teksta i načina na koji se kriteriji tekstualnosti odražavaju (usp. De Beaugrande, Dressler 2010: 24).

4. Kohezivnost kao načelo tekstualnosti u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika

Kohezivnost je prvi, ali i najopširniji kriterij tekstualnosti. To načelo u tekstu se ostvaruje eksplicitnim ponavljanjem izraza koji se odnose na isti objekt u izvanjezičnoj stvarnosti. Kohezivnost govora sastoji se od kohezivnih sredstava koja pridonose organizaciji i stabilnosti samoga govora te se ostvaruje ekonomičnost jer se jednom iskorištene strukture istoga govora ponovno koriste, preoblikuju, sažimaju ili pojednostavljuju. Analiza kohezivnosti u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika provedena je prema sljedećim kohezivnim sredstvima: rekurencija, paralelizam, leksička sinonimičnost, zamjenjivački elementi, elipsa, junkcija i stilska sredstva. Prije analize svakog kohezivnog sredstva ukratko je navedena definicija sredstva kohezivnosti o kojem je riječ.

Predlošci istraživanja i analize:

- *inauguracijski govor Franje Tuđmana održan 5. kolovoza 1997. godine na Trgu svetog Marka u Zagrebu*
- *inauguracijski govor Stjepana Mesića održan 18. veljače 2005. godine na Trgu svetog Marka u Zagrebu*

- *inauguracijski govor Ive Josipovića održan 18. veljače 2010. godine na Trgu svetog Marka u Zagrebu*
- *inauguracijski govor Kolinde Grabar-Kitarović održan 15. veljače 2015. godine na Trgu svetog Marka u Zagrebu.*

5. Kohezivna sredstva u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika

5.1. Rekurencija

Podrazumijeva oblik ponavljanja riječi, odnosno ponavljanje istoga jezičnog izraza u tekstu. Najčešći su oblici rekurencije leksička rekurencija koja se odnosi na ponavljanje istog jezičnog izraza i učestalija je u govorima hrvatskih predsjednika te parcijalna rekurencija koja se odnosi na ponavljanje istog korijena riječi, ali se radi o drugoj vrsti riječi (retorička figura koja se naziva poliptoton).

U inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika najzastupljeniji oblik rekurencije je leksička rekurencija. Najčešći izrazi koji se ponavljaju riječi su koje ujedno bivaju najučestalije u inauguracijskim govorima (*hrvatski narod, predsjednik, Vlada, hrvatski građani*). U inauguracijskom govoru Ive Josipovića učestalo se ponavlja i riječ *pravda*, što je zapravo i krilatica njegova inauguracijska govora.

Osim toga, kod Franje Tuđmana primjetna je parcijalna rekurencija ponavljanjem izraza *oživotvorili* (glagol) - *oživotvorenje* (imenica):

Franjo Tuđman	„Po svom geopolitičkom položaju, hrvatski narod, oduvijek, pripada zapadnoj, sredozemnoj i srednjoeuropskoj civilizacijskoj sferi.“ , „O tome hrvatski narod ima vjerodostojna svjedočanstva.“ „Pod cijenu velikih, ali srazmjerno malih žrtava, u odnosu na one iz najnovije povijesti, oživotvorili smo svoju slobodu“, „Hrvatska daje, dosljednu, potporu oživotvorenju Daytonskog sporazuma.“
Stjepan Mesić	„Kao Predsjednik Republike Hrvatske usko ću surađivati.“

	„I s <u>Predsjednikom</u> Sabora i <u>Vlade</u> .“, „Programa promjena kojeg je <u>Vlada</u> predložila.“
Ivo Josipović	„A ključni izvor moje motivacije bila je <u>pravda</u> .“, „Ali <u>pravda</u> i pravednost.“, „Jer temelj <u>pravde</u> uvijek smo mi sami.“
Kolinda Grabar-Kitarović	„Bit ću predsjednica svih <u>hrvatskih građana</u> .“, „Svjesna sam svoje odgovornosti prema <u>hrvatskim građanima</u> .“

5.2. Paralelizam

Osim rekurencije, kohezivnost se postiže i paralelizmima. Paralelizam se odnosi na ponavljanje sintaktičkih površinskih struktura. Riječ je o rečeničnim dijelovima koji se ponavljaju, a konstituiraju se novim elementima. U inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika, on se tek rijetko može uočiti, i to pri uporabi uzastopnih rečenica sličnoga sintaktičkoga ustroja, tj. uočavamo ga pri dijelovima govora gdje predsjednici najčešće navode što bismo mogli očekivati tijekom njihova mandata:

Stjepan Mesić	„ <u>Kao predsjednik</u> Republike Hrvatske usko ću surađivati s Hrvatskim državnim saborom i Vladom.“, „ <u>Kao predsjednik</u> države djelovat ću u skladu s ustavnim ovlaštenjima protiv socijalne nepravde, kriminala i korupcije.“
Ivo Josipović	„ <u>Nacionalne manjine</u> i njihova kultura bogatstvo su Hrvatske i sastavni dio ukupne hrvatske baštine. <u>Nacionalne manjine</u> sjajna su poveznica Hrvatske sa svojim matičnim državama, kao što je hrvatska dijaspora most koji Hrvatsku spaja s drugim zemljama.“
Kolinda Grabar-Kitarović	„ <u>Moramo</u> poticati nadmetanje poslovnih ideja.“, „ <u>Moramo</u> biti otvoreni prema novim investicijama.“, „ <u>Moramo</u> se okrenuti usvajanju praktičnih znanja i vještina.“

5.3. Leksička sinonimičnost

Kohezivno sredstvo kojim se različitim jezičnim izrazima upućuje na istog referenta u tekstu. Leksička sinonimičnost označava sinonimni odnos među riječima u usmenom ili pismenom tekstu. Ako se figure ponavljanja iskoriste na pravi način, ponavljanje riječi može biti snažno, dojmljivo i komunikacijski vrlo uspješno sredstvo. Međutim, ako govornik ne poznaje jezik i uporabne vrijednosti pojedinih riječi, može biti dosadno, jednolično i suhoparno (Petrović: 2005). U govornim ili pisanim situacijama koriste se različite figure ponavljanja kako bi se čitatelje uvjerilo u sadržaj onoga o čemu se govori u tekstu.

Sinonimičnost je u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika vrlo često zastupljena. Izraz *Republika Hrvatska* u tim govorima gotovo uvijek je u sinonimnome odnosu. Osim nje, u sinonimičnome odnosu pojavljuju se sintagma *Europska unija* te izraz *domoljubje*. Ulogu sinonima u njihovim govorima najčešće imaju sintagme pridjeva s imenicama, dok su nešto rjeđe sintagme glagola s imenicom:

Franjo Tuđman	„Početak moga novog predsjedničkog mandata podudara se s novim razdobljem, u izgradnji <u>samostalne i demokratske hrvatske države.</u> “, „Možemo posvetiti obnovi i izgradnji svoje <u>Domovine.</u> “
Stjepan Mesić	„ <u>Hrvatska</u> je oduvijek bila <u>zemlja ljepote i šansi.</u> “, „Takva uspješna <u>Hrvatska</u> prestaje biti <u>zemlja stoljetnog iseljavanja svojih sinova i kćeri.</u> “ „Postaje se aktivan prtner i pouzdan <u>član velike europske i euroatlantske obitelji.</u> “ „Djelujmo već od danas tako da Hrvatska što prije postane <u>članicom Europske unije.</u> “
Ivo Josipović	„Služit ću <u>Hrvatskoj</u> , služiti ću našoj <u>prelijepoj domovini.</u> “
Kolinda Grabar-Kitarović	„Počnemo živjeti život članice <u>Europske unije</u> “, „Želim da države Jugoistočne Europe postanu članice <u>europske obitelji.</u> “ „ <u>Ljubiti domovinu</u> ne znači samo desnicu na srcu.“, „ <u>Domoljubje</u> se izražava na mnoge načine.“

5.4. Zamjenjivački elementi

Podrazumijevaju pronominalizaciju koja se obično pojavljuje u funkciji zamjene izraza koji predstavljaju sudionike događaja o kojem se govori. Zamjenjivačkim elementima smatraju se kratke i ekonomične riječi bez posebna sadržaja koje mijenjaju izraze koji aktiviraju sadržaj. Najčešće se koriste osobne zamjenice, a u njih se ubrajaju još i posvojne i pokazne zamjenice te drugi zamjenjivački elementi poput priloga *tako*, pridjeva *takav* te glagola *činiti* i *raditi*. (usp. de Beaugrande – Dressler 2010: 78-83).

5.4.1. Anafora

Podrazumijeva referiranje na jedinicu prethodi u tekstu. U inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika funkciju anafore najčešće imaju osobne zamjenice u trećem licu koje referiraju na prethodno rečenu imenicu:

Franjo Tuđman	„Po svom geopolitičkom položaju, <u>hrvatski narod</u> , oduvijek, pripada zapadnoj, sredozemnoj i srednjoeuropskoj civilizacijskoj sferi. <u>On</u> je dao svoj golemi obol obrani zapadne civilizacije.“
Stjepan Mesić	„Želim nastaviti naše <u>neposredne susrete i razgovore</u> . <u>Oni</u> su mi bili i poticaj i usmjerenje kako i za što se boriti na političkoj i javnoj sceni sve ove godine iza nas.“
Ivo Josipović	„U ovom svečanom trenutku, prije svega, sjećam se <u>svih časnih ljudi koji su se borili, a mnogi i poginuli</u> , za slobodnu i pravednu Hrvatsku. <u>Njima</u> dugujemo našu vječnu zahvalnost.“
Kolinda Grabar-Kitarović	„S ovog mjesta pozdravljam naše <u>vojnkinje i vojnike, časnice i časnike</u> u Afganistanu.“ „ <u>Oni</u> nam služe na čast i naš su ponos.“ „Moj će mandat posebice biti posvećen <u>mladima</u> .“ „ <u>Oni</u> su obrazovani, željni uspjeha i neopterećeni prošlošću.“

Osim osobnih zamjenica, u inauguracijskim govorima funkciju anafore može imati i pokazna zamjenica *to*, kojoj je antecedent cijela prethodna rečenica:

Franjo Tuđman	„Od osmanlijske najezde na Europu, ali, također, i razvitku europske kulture. O tome hrvatski narod ima vjerodostojna svjedočanstva.“
Stjepan Mesić	„Stoga ću se zalagati za decentralizaciju države, razvitak lokalne samouprave i punu slobodu svih inicijativa iz svih krajeva Hrvatske. Sve to za nas danas...“
Ivo Josipović	„Prošao sam cijelu Hrvatsku, posjetio stotine sela i gradova, susreo tisuće ljudi od kojih mnogi naporno rade - i ne mogu živjeti od svoga rada. Mnogi uopće nemaju zaposlenje. Mnogi su na rubu egzistencije. To se mora promijeniti!“
Kolinda Grabar-Kitarović	„Hrvatska ima svoj stav, svoju politiku i svoje interese. Njih ćemo aktivnije zastupati. Za njih ćemo se zalagati i boriti na svim razinama bez zadržke! Za to nam je potrebno nacionalno zajedništvo oko strateških pitanja.“ „Sve su to ključne komponente nacionalne sigurnosti.“

Osim antecedenta koji je cijela prethodna rečenica, on može biti i cijeli prethodni ulomak. U govoru Ive Josipovića, pokazna zamjenica *to* ima ulogu anafore, a referira se na prethodni ulomak:

„To vam obećavam!“

U inauguracijskom govoru Franje Tuđmana funkciju anafore ima zamjenički pridjev *takav*:

„Nacionalno-državno osamostaljenje hrvatskog naroda praćeno je, ponekad, od nekih utjecajnih svjetskih čimbenika s nerazumijevanjem, pa i s nepovjerenjem i nesklonošću. **Takav** odnos uvjetovan je nastojanjem da se, pod svaku cijenu, održi međunarodni poredak.“

U inauguracijskim govorima Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović može se uočiti anafora kojoj funkciju referiranja ima prilog *tako*:

Ivo Josipović:

„Hrvatsku je danas okovala gospodarska kriza. Moramo se suočiti s činjenicom da smo je kasno prepoznali i **tako** dopustili da se razmaše.“

Kolinda Grabar-Kitarović

„Kao što je predsjednik Tuđman pomirbom podijeljenog hrvatskoga nacionalnog bića stvorio preduvjete za uspostavu hrvatske države“... „**tako** i mi danas novim hrvatskim zajedništvom moramo otvoriti novu stranicu naše bolje budućnosti.“

Iz navedenih primjera vidljivo je da najčešću ulogu anafore imaju osobne zamjenice *on, ona*, potom slijedi pokazna zamjenica *to*, prilog *tako* te pridjev *takav*. U inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika, ona se najčešće referira na prethodnu rečenicu, ali ponekad i na cijeli prethodni ulomak.

5.4.2. Katafora

Katafora podrazumijeva referiranje na jedinicu koja slijedi i u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika nešto je rjeđa u odnosu na anaforu. Funkciju katafore ima zamjenica koja se odnosi na postdecet teksta, odnosno na ulomak koji slijedi i njome se zapravo nagoviješta govor koji će uslijediti:

Franjo Tuđman	„U ovom svečanom trenutku, kao - voljom naroda ponovno izabrani - Predsjednik Republike Hrvatske, obraćam vam se ovom prisežnom poslanicom:“
Kolinda Grabar-Kitarović	„Želim posebno naglasiti i ovo . Kao prva hrvatska predsjednica, ponosna sam što je naše društvo napravilo civilizacijski iskorak...“

5.5. Elipsa

Elipsa je kohezivno sredstvo koje se u lingvistici odnosi na izostavljanje jedne ili više riječi, koje se inače prema smislu mogu dopuniti iz konteksta, odnosno iz rečenične cjeline.

Elipsa se u inauguracijskim govorima primjenjuje s namjerom da se izbjegnu nepotrebna ponavljanja riječi u govoru, pridonosi konciznosti i efikasnosti govora predsjednika, a izostavljena riječ zaključuje se iz konteksta govora. U gotovo svim eliptičnim rečenicama izostavljaju se imenice koje su zalihosne za razumijevanje pa njihovo ispuštanje ne utječe na prepoznavanje smisla teksta:

Stjepan Mesić	„Plebiscitarno izglasovanoj <u>3.</u> (siječnja), a zatim i <u>24. siječnja.</u> “
Ivo Josipović	„Nije samo riječ o tome da moramo mijenjati zakone i <u>donositi nove</u> (zakone) <u>ili bolje</u> (zakone).“ „Susreo tisuće <u>ljudi</u> od kojih mnogi naporno rade - i ne mogu živjeti od svoga rada. <u>Mnogi</u> (ljudi) uopće nemaju zaposlenje. <u>Mnogi</u> (ljudi) su na rubu egzistencije.“
Kolinda Grabar-Kitarović	„(Mnoge tvrtke odlaze u stečaj), <u>druge</u> , pak, gube utrku konkurentnosti“ „ <u>Naše</u> more, (naš) turizam, <u>naša</u> poljoprivreda, (naše) ribarstvo, (naše) šumarstvo, (naše) vodno gospodarstvo, <u>naši</u> poljoprivrednici i ribari, <u>naši</u> težaci, <u>naša</u> su snaga.“

5.6. Junktija

Kohezivno sredstvo koje podrazumijeva povezivanje rečenica, odnosno surečenica teksta određenim veznicima ili tekstnim konektorima. Veznici povezuju surečenice nezavisnosloženih rečenica (konjunktori) te zavisnosloženih rečenica (subjunktori), a konektori povezuju rečenice na razini teksta. S obzirom na njihova značenja, konektori se dijele na suprotne, prostorne, vremenske, načinske, uzročno-posljedične, namjerne, uvjetne, dopusne, zaključne, isključne, pribrojne, pojačajne te objasnidbene (Silić – Pranjković 2005: 251-252). Postoje četiri tipa junktije: konjunkcija, disjunkcija, kontrajunktija i subjunktija.

5.6.1. Konjunkcija

Konjunkcija je odnos dodavanja kojim se povezuju jedinice jednakoga statusa u govoru. U govorima hrvatskih predsjednika ona je česta, a redovito se izražava uporabom veznika *i* i *te*:

Franjo Tuđman	„Posebno sa susjednom Italijom, <u>te</u> s Francuskom, Njemačkom <u>i</u> Velikom Britanijom. Posebnu pozornost pridajemo razvitku prijateljskih odnosa sa zemljama Srednje Europe, <u>te</u> s velikom Kinom <u>i</u> Rusijom, <u>i</u> s islamskim zemljama.“
Stjepan Mesić	„Učvrstiti sve institucije pravne države, poštovanje ljudskih <u>i</u> manjinskih prava, slobode medija, <u>i</u> stvaranje stabilnog <u>i</u> trajnog okvira tržišnog gospodarstva <u>i</u> socijalno odgovorne države, naša je zadaća <u>i</u> dužnost.“

Ivo Josipović	„Kvalitetna suradnja s Vladom Republike Hrvatske nužna je za uspješnost <u>i</u> <u>mog</u> <u>i</u> Vladinog mandata. Svoju novu dužnost obavljat ću savjesno <u>i</u> odgovorno na dobrobit Hrvatske <u>i</u> svih njezinih građana.“ „Svaki građanin ima pravo na zdravlje <u>i</u> primjerenu zdravstvenu zaštitu <u>te</u> mirovinski sustav.“
Kolinda Grabar-Kitarović	„Moramo se okrenuti usvajanju praktičnih znanja <u>i</u> vještina <u>i</u> na taj način pripremati učenike <u>i</u> studente za radne <u>i</u> životne izazove.“

5.6.2. Disjunkcija

Disjunkcija povezuje jedinice koje imaju alternativan status i u tekstnom svijetu obje ne mogu biti istinite. „Signal“ disjunkcije u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika uvijek je disjunktorka *ili*:

Franjo Tuđman	„Odnosno svake zloporabe službenog položaja, <u>ili</u> potkradanja državne imovine. Ali također i ilegalnog rada, te izbjegavanja poreznih i drugih obveza, <u>ili</u> stečenih privilegija na protuzakonit način.“
Stjepan Mesić	„Bilo u svojoj staroj <u>ili</u> novoj domovini.“
Ivo Josipović	„jer je svatko od nas taj koji svojim ponašanjem stvara <u>ili</u> negira pravednost“
Kolinda Grabar-Kitarović	„a ne povijesnim ulogama naših roditelja <u>ili</u> djedova“ „Domoljublje nije samo nacionalni dres <u>ili</u> šal oko vrata“

5.6.3. Kontrajunkcija

Kontrajunkcija povezuje jedinice jednakoga statusa koje su u tekstnom svijetu inkongruentne ili inkompatibilne. Kontrajunkcija se u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika potvrđuje većinom pomoću kontrajunktorka *ali*, a rjeđe pomoću kontrajunktorka *međutim* (kod Franje Tuđmana) i *ipak* (kod Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović):

Franjo Tuđman	„Pod cijenu velikih, <u>ali</u> srazmjerno malih žrtava“

	„Sa svima državama, i međunarodnim i svjetskim čimbenicima, Hrvatska je spremna razvijati odnose na osnovama međusobnog poštivanja i dijaloga. Međutim , Hrvatska neće popustiti ni pod kakvim pritiscima“
Stjepan Mesić	„Sve to za nas danas, ali isto tako i naraštaj koji dolazi“
Ivo Josipović	„Svoje korijene ona dijelom ima u svjetskoj krizi, ali važne uzročnike ima u Hrvatskoj.“ „Taj je put potrajao dulje od očekivanog. Ipak , sve dosadašnje Vlade i sazivi Hrvatskoga sabora, uključujući i pregovarački tim, uvijek su iskreno željeli europsku Hrvatsku“
Kolinda Grabar-Kitarović	„I počnimo ih odgovorno, ali i odlučno koristiti.“ „Imat ću snage priznati i ispraviti pogrešku. Ipak , svi smo mi samo ljudi.“

5.6.4. Subordinacija

Subordinacija povezuje jedinice teksta čiji status nije ravnopravan, nego jedna jedinica teksta ovisi o drugoj (u tekstnom svijetu istinitost jedne jedinice ovisi o istinitosti druge). U inauguracijskim govorima najčešće je zastupljena u subjunktoru *jer*, dok je u subjunktoru *stoga* zastupljena samo kod Stjepana Mesića:

Franjo Tuđman	„Oni žele spriječiti takve pojave jer one tobože nisu u duhu civilizacijskog napretka“
Stjepan Mesić	„Hrvatska je bogata u svojoj raznolikosti. Stoga ću se zalagati za decentralizaciju države, razvitak lokalne samouprave i punu slobodu svih inicijativa iz svih krajeva Hrvatske.“
Ivo Josipović	„ Jer temelj pravde uvijek smo mi sami“
Kolinda Grabar-Kitarović	„Hrvatska će biti bogata zemlja jer ne postoji nijedan razlog da to ne bude.“

5.7. Stilska sredstva

U inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika mogu se primijetiti i brojna stilska sredstva koja također utječu na gradnju kohezivnosti njihova govora. Iako karakteristične i uobičajene za književnoumjetnički stil, u tim govorima nailazimo na stilske figure poput retoričkog pitanja, metafore, usporedbe i personifikacije, koje dodatno ističu i naglašavaju određeni dio govora. Osim njih, u pojedinim govorima mogu se uočiti i frazemi koje ne bismo očekivali u svečanom inauguracijskom govoru predsjednika.

5.7.1. Postavljanje pitanja

Kolinda Grabar-Kitarović u jednome dijelu svoga govora postavlja retoričko pitanje. Ono ima funkciju dodatnog isticanja tog dijela govora, ali i odražava učinkovitost u postizanju visokog stupnja zanimljivosti govora i kvalitetnije interakcije između govornika i publike:

„Mnogi su me prije objave kandidature pitali – **zašto ideš u to?**“

5.7.2. Metafora

Izražajna figura kojom se izražava preneseno značenje. U inauguracijskim govorima ona utječe na vjerovanja, stavove i vrijednosti. Jedna od važnijih funkcija metafore u takvim govorima je argumentiranje. Ona je zapravo i najčešća stilska figura kojom se svi hrvatski predsjednici koriste u svojim govorima, a njome zapravo postižu slikovitost izraza. Izrazi kojima predsjednici iznose prenesno značenje jesu: *hrvatski san*, *uskrsnuvši suverenost*, *građanin predsjednik*, *dom demokracije*, *žalosne činjenice*, *polagati račune*.

Franjo Tuđman	„Naraštajima našega doba povijest je dodijelila ispunjenje devetstoljetnog <u>hrvatskog sna</u> .“ „ <u>Uskrsnuvši</u> i obranivši, svoju državnu <u>suverenost</u> “
Stjepan Mesić	„Isto tako bit ću <u>građanin predsjednik</u> .“
Ivo Josipović	„Hrvatska mora biti <u>dom demokracije</u> .“ „Doveo je do <u>žalosne činjenice</u> da Hrvatska danas proizvodi manje.“
Kolinda Grabar-Kitarović	„Vi ste mi ukazali povjerenje i vama ću <u>polagati račune!</u> “

5.7.3. Personifikacija

Personifikacija je, kao i metafora, figura misli. Njome se neljudskim stvarima, bićima i apstrakcijama pridaju ljudske osobine i aktivnosti. S obzirom na prethodno navedenu metaforu, personifikacija je nešto rjeđa u inauguracijskim govorima. Tako se izrazima *povijest, Hrvatska, država* pridaju ljudske osobine:

Franjo Tuđman	„Naraštajima našega doba <u>povijest je dodijelila</u> ispunjenje devetstoljetnog hrvatskog sna.“ „Na nama je, danas, prešna zadaća, da neobaviješteni i <u>umišljeni svijet</u> uvjerimo o stvarnoj istini.“
Ivo Josipović	„Došlo je vrijeme da se <u>Hrvatska preispita.</u> “ „Pravo da ima <u>državu koja poštuje i štiti</u> ljudska i druga prava.“
Kolinda Grabar-Kitarović	„I u tom pogledu pružamo <u>ruku suradnje.</u> “

5.7.4. Usporedba

Usporedba je stilaska figura koja korištenjem riječi *poput* ili *kao* uspoređuje poznato s nepoznatim, odmjerava veličine ili nešto čini predočljivim (Škarić 2000: 120). Nastaje uspoređivanjem dvaju predmeta, koji se inače doživljavaju različitima, da bi se naglasila njihova sličnost (Ivas 1998: 18). U inauguracijskim govorima, kod usporedbe, svi predsjednici najčešće koriste sintagmu „*predsjednik Republike Hrvatske*“ kojom jasno ističu svoj položaj u narodu:

Franjo Tuđman	„Davši prisegu, <u>kao hrvatski državni poglavar</u> “
Stjepan Mesić	„ <u>Kao</u> predsjednik Republike Hrvatske.“
Ivo Josipović	„ <u>Kao</u> predsjednik Republike Hrvatske i <u>kao</u> njezin građanin.“
Kolinda Grabar-Kitarović	„ <u>Kao</u> jedini visoki državni dužnosnik kojega građani izravno biraju.“

5.7.5. Frazemi

Frazemi su stilska sredstva kojima se Stjepan Mesić i Kolinda Grabar-Kitarović koriste u svojim govorima. Oni se sastoje od najmanje dviju punoznačnih riječi te se uklapaju u rečenicu kao njezin sastavni dio. Sudjeluju u izgradnji kohezivnosti govora i pridonose slikovitosti onoga o čemu se govori. Frazemi koji se pojavljuju u govorima Stjepana Mesića i Kolinde Grabar-Kitarović: *misleće snage* (intelektualci), *zlatna životna dob* (ljudi srednjih godina):

Stjepan Mesić	„Spremni smo zajedno s drugim <u>mislećim snagama</u> današnjeg globalnog društva“
Kolinda Grabar-Kitarović	„gdje će naši ljudi u <u>zlatnoj životnoj dobi</u> uživati plodove svoga rada.“

5.8. Glagolski oblici

U inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika moguća je uporaba svih glagolskih vremena i načina, a kroz njihove govore isprepliću se različita glagolska lica. S obzirom na to da se obraćaju građanima, predsjednici se u svojim inauguracijskim govorima pretežito koriste prvim licem jednine (perfekta, prezenta, futura I):

Stjepan Mesić	„Njima <u>dugujem</u> ovu čast.“ „ <u>Obnašat ću</u> svoju dužnost odgovorno i savjesno.“ „ <u>Želim</u> nastaviti naše neposredne susrete i razgovore.“
Ivo Josipović	„ <u>Stojim</u> pred vama.“ „ <u>Pozdravljam</u> sve naše građane.“ „S poštovanjem <u>zahvaljujem</u> svom prethodniku.“
Kolinda Grabar-Kitarović	„Prisegom koju sam upravo <u>položila</u> .“ „ <u>Preuzimam</u> dužnost hrvatske predsjednice.“

Međutim, Franjo Tuđman većim se dijelom svog govora obraća publici u 1. licu množine i time se razlikuje od ostalih predsjednika. Obraćanjem u 1. licu množine biva postavljen u ravnopravan položaj s publikom, odnosno građanima Republike Hrvatske:

„Ove godine **nalazimo** se“

„U gospodarskom razvitku dosada smo - na osnovama slobodnog tržišta i privatnog poduzetništva - postigli zamjetne rezultate“

„Na opće čuđenje svijeta, uspijeli smo zbrinuti stotine tisuća prognanika“

Glagolski oblici su ujedno i posljednje kohezivno sredstvo koje je propitivano na korpusu inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika. Slijedi analiza stanka u govorima hrvatskih predsjednika, a potom objedinjeni zaključak o kohezivnim sredstvima i stankama u njihovim govorima.

6. Prozodijska sredstva

Prozodijska sredstva obuhvaćaju mnoge govorne slojeve, i to od riječi i rečenice do sloja izražajnosti i krika (Škarić, 1991:282). S obzirom na to, Škarić razlikuje različita prozodijska sredstva: ton i intonaciju, glasnoću i naglasak, boju glasa, spektralni sastav, stanke, govornu brzinu, ritam, govorne modulacije, način izgovora glasnika, mimiku i geste.

Prvi se kod nas prozodijskim sredstvima bavio Petar Guberina koji ih je nazivao vrednotama govornoga jezika (taj se termin, kao i termin govorne vrednote i danas rabi u poučavanju na osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini). Isticao je da vrednote govornog jezika služe razumijevanju jezika te kako se one ostvaruju. Guberina u njih ubraja intonaciju, intenzitet, tempo, stanku, mimiku i geste i stvarni kontekst.

U obje podjele može se vidjeti da su stanke jedne od konstitutivnih elemenata i jedne su od važnijih obilježja samoga govora, posebice tijekom analize vremenskih obilježja.

7. Stanke kao prozodijsko sredstvo

Stanke su zapravo odsječci govornog vremena bez teksta. Razlikuju se od šutnje kojoj vrijeme nije govorno. Zato govorna stanke može trajati najviše do dvije minute jer je to najdulje moguće trajanje prazne prezentnosti, nakon čega dolazi do prekida, ili u ovom slučaju do prezentnosti (Škarić 1991: 295). Iako najčešće pomišljamo na bezglasne stanke, one mogu biti i glasne (artikulirane i nerartikulirane).

Navedeno je već da su stanke važno prozodijsko sredstvo i svoju ulogu imaju u sloju rečenične prozodije, u sloju izražajnosti, kao i u sloju krika.

S obzirom na njihove uloge Škarić (1991: 295) razlikuje pet vrsta stanka:

7.1. Stanke razgraničenja (delimitativne stanke)

To su sintaktičko logičke i ritmičke stanke. Sintaktičko logičke podupiru sintaktičku i logičku organizaciju iskaza i čine je očiglednijom, a u rjeđim slučajevima uklanjaju moguću dvosmislenost. Te stanke razgraničuju intonacijske jedinice unutar rečenice, razgraničuju rečenice unutar odlomka i odlomke unutar diskursa. Primjerice:

*Ako znaš dobro, **I** možeš proći.*

Ritmičkim stankama funkcija je da formiraju ritmičke jedinice, pa se osobito pojavljuju u poeziji:

*Jer takvo lice **I** ima moja mama.*

Primjer je iz pjesme Antuna Gustava Matoša, 1909, i u tome stihu ostvaruje se ritmička stanke koja ga dijeli na dvije ritmičke jedinice.

7.2. Stanke isticanja (kulminativne stanke)

Pojavljaju se unutar rečenice i to češće ispred riječi koju želimo posebni istaknuti nego iza nje. Stankom se ispred istaknute riječi pojačava učinak iščekivanjem. Iza riječi stanke omogućuje da se ta riječ obavijesno što potpunije primi. Primjerice:

*Ja sam i htio **I** da to ispadne tako.*

U ovome primjeru ističe se dio koji slijedi nakon stanke, dakle „da to ispadne tako“.

*Domoljublje **I** nije samo nacionalni dres*

Ovdje se stankom isticanja ističe dio koji prethodi stanki isticanja, dakle „domoljublje“.

7.3. Leksičke stanke

Stoje umjesto neke riječi i imaju značenje te neizgovorene riječi. Riječ ostvarena stankom ima pojačano djelovanje. Stankom se najčešće ostvaruju vezničke riječi, primjerice:

*Šuti, **I** smetaš.*

U figuri prekida, a to znači na kraju iskaza, stoji umjesto jedne punoznačne riječi ili čitavog govornog bloka.

7.4. Stanke procesiranja

Stanke procesiranja tvore skup raznorodnih stanaka, kojima je zajedničko to što nastaju zbog usporenja komunikacijskoga govornoga toka na jednome dijelu lanca.

Fatičke su one stanke procesiranja kojima se u prisutnima stvara pažnja i iščekivanje, što su poželjne osobine komunikacijskog odredišta. Primjerice:

Pratite li? Shvaćas?

U ovome primjeru stanaka se, za razliku od prethodnih koje se ostvaruju tišinom, ostvaruju zvučno, glasovima.

Stanke procesiranja još mogu biti i stanke zastoja (npr. mucanje) ili oklijevanja, npr. poštalice (produljeni neutralni samoglasnik šva, ovaj, onaj, znači, dakle i sl.).

7.5. Stanke prekida govora

Stanke koje su također zvučne, međutim one nisu tišina, nisu ni glasovi, a uzrokovane su negovornim razlozima, npr. kašljanjem, gutanjem, kihanjem ili disanjem.

7.6. Mješovite stanke

Škarićevoj podjeli Horga (2000: 111) dodaje i mješovite stanke koje su zapravo stanke s dvostrukom funkcijom jer istodobno razgraničuju i ističu. Dakle, imaju funkciju dviju stanaka - stanaka razgraničenja i stanaka isticanja. Primjerice:

Prihvatanje različitosti, / političke, / vjerske, / temelj je međusobnog razumijevanja.

U ovome primjeru nanizane su tri mješovite stanke koje ujedno ističu dio koji slijedi nakon stanke, ali i razgraničuju intonacijske jedinice u rečenici.

8. Vremenske karakteristike govora

Budući da su stanke okosnica ovoga rada, nezaobilazno je reći da su povezane s vremenskim karakteristikama govora, zato će se propitati i elementi koji su dio tih vremenskih karakteristika. Riječ je, naime, o rečenicama, intonacijskim jedinicama, slogovima te govornoj brzini.

Prema Škariću (1991: 307) rečenica je promatrana kao značenjsko-sintaktička cjelina, ostvarena u većini slučajeva na jednom izdahu. Govorna rečenica kao produktivna i perceptivna prezentnost ima gornju granicu od 24 sloga ili 8 govornih riječi i trajanje 5 sekundi.

Intonacijska jedinica definirana je kao onaj dio izričaja koji se nalazi između dviju stanki bez obzira na semantičke i sintaktičke kriterije organizacije izričaja.

„Govorna brzina, odnosno govorni tempo, izražava se brojem govornih članaka (glasnika, slogova, riječi, rečenica) u jedinici vremena (minuti, sekundi). Najčešće i najtočnije govorna se brzina izražava brojem izgovorenih slogova u sekundi“, navodi Škarić (1991: 297). Ističe da je normalna govorna brzina razgovora, tj. tempo govora (TG) 4 do 7 slogova u sekundi te navodi da je prosječan tempo govora voditelja informativnog programa na gornjoj granici toga raspona i iznosi 6,7 slogova u sekundi.

Ako iz govora izbacimo sve pauze te tada izračunamo kakav je odnos slogova izgovorenih u jednoj sekundi, dobivamo novu mjeru, tempo artikulacije (TA).

Tako zaključujemo, što sažima i Horga (2000), da se brzina govora obično izražava dvjema mjerama: tempom govora (TG), tj. brojem slogova u sekundi, računajući i stanke; te tempom artikulacije (TA), tj. brojem slogova u sekundi dok se iz govora isključe stanke.

Izraženo simbolima, vrijede relacije (Bakran 1991: 254):

$$ta = tg - tp$$

Gdje je ta vrijeme artikulacije, tg ukupno vrijeme govorenja i tp trajanje pauza

$$TA = n/ta$$

N – broj slogova za koji se definira TA

Tempo artikulacije ne ovisi o stilu govorenju, no neobično važan element koji djeluje na tempo artikulacije jest veličina izgovorne cjeline. Tempo artikulacije raste s povećanjem broja slogova izgovorne cjeline. (usp. Bakran 1991: 255)

9. Stanke u govorima hrvatskih predsjednika

Za analizu i istraživanje stanaka prikupljeni su zvučni zapisi inauguracijskih govora Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović te govori Franje Tuđmana u Kninu 1995. godine i govor Stjepana Mesića u Srbu 2016. godine jer snimke inauguracijskih govora Franje Tuđmana i Stjepana Mesića nisu bile dostupne.

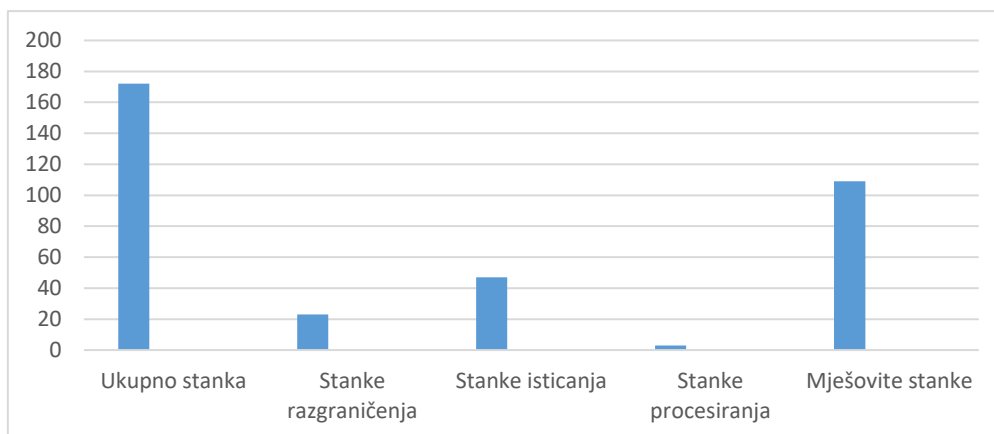
U njihovim govorima odredit će se mjesto stanka te će se stanke transkribirati. Zbog detaljnije analize uzet će se u obzir i ostale govorne jedinice koje utječu na vremensku strukturu govora. Stanke će biti promatrane samo sa stajališta njihove vrste, trajanja i funkcije. S obzirom na to da su inauguracijski govori Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović te govori Franje Tuđmana i Stjepana Mesića pripremljeni i čitani, očekivane su pretežito stanke razgraničenja, stanke isticanja te mješovite stanke.

Određivanje mjesta stanka, njihovo trajanje te određivanje tempa govora i tempa artikulacije obradit će se u programu *Praat* (Boersma 2001).

9.1. Stanke u govoru Franje Tuđmana

Govor Franje Tuđmana sastoji se od 853 riječi podijeljenih u 24 rečenice. Govor sa stankama traje 9:31 minuta, a transkript govora nalazi se na službenoj mrežnoj stranici Franje Tuđmana¹.

Franjo Tuđman u svome govoru ukupno ostvaruje 172 stanke², od čega 109 mješovitih, 47 stanaka isticanja i 23 stanaka razgraničenja.

Grafički prikaz stanaka u govoru Franje Tuđmana

Primjeri stanaka razgraničenja:

„To smo morali platiti i krvlju. | U toj operaciji...”

Stanaka razgraničenja ovdje je kratka i razgraničuje rečenicu unutar odlomka u govoru.

Nikada više i nitko je neće moći ugroziti. //

¹ <http://www.tudjman.hr/govori/>

² Transkribirani govor Franje Tuđmana obilježen stankama nalazi se u priložima, str 35.

Stanka razgraničenja ovdje je duga i razgraničuje rečenicu unutar odlomka u govoru.

Pod kapom nebeskom u svjetskoj zajednici suverenih naroda. //

Stanka razgraničenja ovdje je također duga i razgraničuje odlomak unutar govora.

Primjeri stanke isticanja:

Knin / je bio glavni grad.

Stankom isticanja u ovome primjeru ističe se riječ koja prethodi stanki.

Niko Longo Novaković i pop / Momčilo Đujić.

Stankom isticanja u ovome primjeru ističu se riječi koje slijede nakon stanke, u ovom slučaju istaknuto je ime i prezime.

„...i pod cijenu | hrvatske krvi...“

Stankom isticanja ovdje se također ističu riječi koje slijede nakon stanke.

Primjeri mješovitih stanke:

Od ovih naših dana | ona jeste.

Mješovitom stankom ističe se dio koji slijedi, a razgraničuje intonacijska jedinica unutar rečenice.

„Dok su bili u Kninu, || dok je Knin bio pod okupacijom...“

Mješovitom stankom ovdje se ističe dio koji slijedi, a razgraničuje intonacijska jedinica unutar rečenice.

Kao što to već danas može, | ali i zemlja bogatstva i sreće svih hrvatskih ljudi.

Mješovitom stankom ovdje se ističe dio koji slijedi, a razgraničuje intonacijska jedinica unutar rečenice.

Ukupno trajanje stanke u njegovome govoru iznosu 126, 59 sekundi, a samo udisajne stanke prosječno traju 2, 4 sekunde. Primjetno je da u govoru ostvaruje i 3 stanke oklijevanja, a zanimljivo je da su sve 3 stanke ostvarene ponavljanjem sintagme na tom mjestu govora. Stanke oklijevanja zapravo su podvrsta stanke procesiranja, a nastaju zbog ponavljanja artikuliranih dijelova govora (slogova, riječi, sintagmi ili cijelih rečenica):

A vas, / a vas / draga hrvatska braćo i sestre.

Stanka oklijevanja ovdje se ostvaruje dvostrukim ponavljanjem riječi „a vas“.

Kao što rekoh, *nisu imali vremena, / nisu imali vremena, / nisu imali vremena* / da pokupe ni svoje prljave pare.

Stanka oklijevanja ovdje se ostvaruje čak trostrukim ponavljanjem sintagme „nisu imali vremena“.

Tako dugo, / tako dugo / budućnost Hrvatske države nije bila sigurna.

Stanka oklijevanja ovdje se ostvaruje dvostrukim ponavljanjem riječi „tako dugo“.

TA i TG dva su parametra koji značajno određuju govornu brzinu. U ovome govoru, TA prosječno iznosi 3,85 slog/s, rečenica se prosječno sastoji od 6,4 intonacijskih jedinica, dok se intonacijska jedinica prosječno sastoji od 5,2 riječi, najkraća intonacijska jedinica iznosi 1 slog, a najdulja 11 slogova.

9.2. Stanke u govoru Stjepana Mesića

Govor Stjepana Mesića sastoji se od 1054 riječi podijeljenih u 38 rečenica. Transkript njegova govora također se nalazi na njegovoj službenoj mrežnoj stranici³.

U Mesićevu govoru od ukupno 236 stanka⁴, najčešće su mješovite, njih 168. Potom slijede stanke razgraničenja (41) te stanke isticanja (26). Ukupno trajanje stanaka iznosi 76 sekundi. Prosječno trajanje udisajnih stanaka iznosi 0,5 sekundi.

Primjeri stanaka razgraničenja:

Osvrnite se oko sebe, / pogledajte i poslušajte.

Stankom razgraničenja ovdje se razgraničuje intonacijska jedinica unutar rečenice.

Ima li potrebe ponavljati te riječi? /

Stankom razgraničenja ovdje se razgraničuje rečenica unutar govora.

³ <http://www.stjepanmesic.hr/hr/govori-arhiva>

⁴ Transkribirani govor Stjepana Mesića obilježen stankama nalazi se u prilogima, str. 36.

Na žalost. //

Stankom razgraničenja ovdje se također razgraničuje rečenica unutar govora.

Primjeri stanka isticanja:

Evo nas opet jednom ovdje, | da obilježimo obljetnicu ustanka.

Stankom isticanja u primjeru istiche se dio koji slijedi u govoru.

Oni | u njemu uspijevaju.

Stankom isticanja ovdje se istiche riječ koja prethodi u govoru.

To su povijesne | činjenice.

Stankom isticanja ovdje se istiche riječ koja slijedi nakon stanke.

Primjeri mješovitih stanka:

Mi smo, naime, | na strani istine.

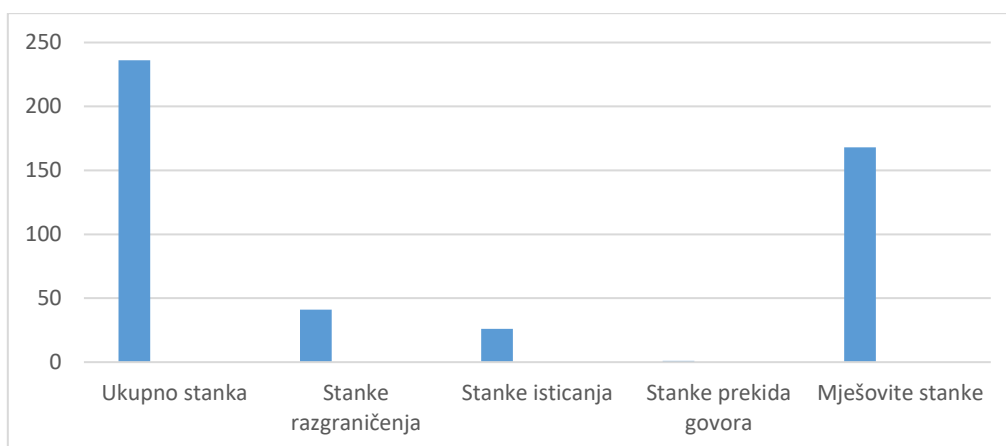
U ovome primjeru mješovita stanka istiche dio koji slijedi nakon stanke, a razgraničuje intonacijsku jedinicu unutar rečenice.

A istinu se može neko vrijeme potiskivati, | ali je se ne može pobijediti.

Mješovitom stankom ovdje se istiche dio koji slijedi nakon stanke, a razgraničuje intonacijsku jedinicu unutar rečenice.

I to je istina, | nepobitna istina.

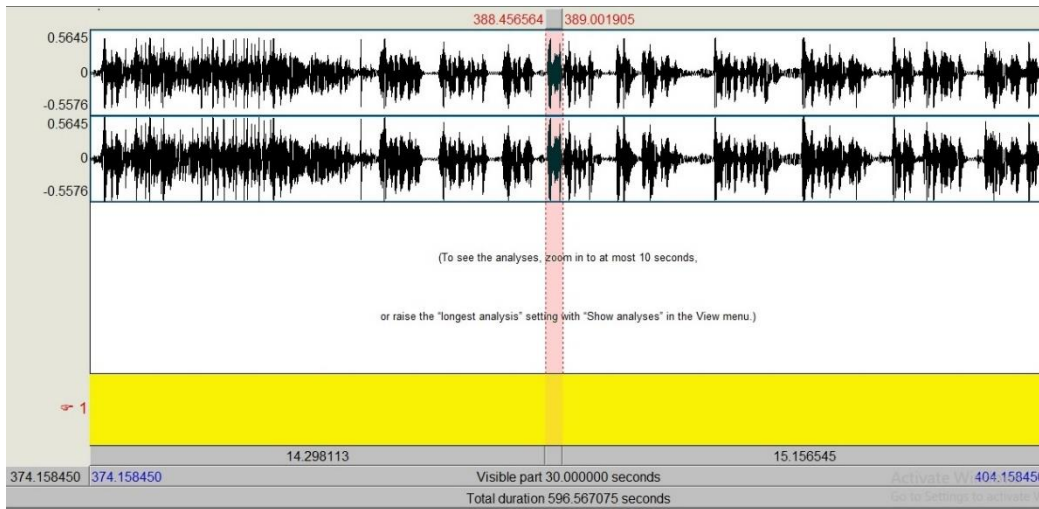
Ovdje se mješovitom stankom također razgraničuje intonacijska jedinica unutar rečenice, a istiche se dio koji slijedi.

Grafički prikaz stanka u govoru Stjepana Mesića

U tome govoru, TA prosječno iznosi 5,4 slog/s, rečenica se prosječno sastoji od 5,75 intonacijskih jedinica, dok se intonacijska jedinica prosječno sastoji od 4,2 riječi, najkraća intonacijska jedinica iznosi 2 sloga, a najdulja 13 slogova.

Ovdje se može primijetiti stanika prekida govora koja se ostvaruje kašljanjem:

„zločin je bila | svakodnevna praksa.“

Međutim, potrebno je reći da u nekoliko navrata tijekom svog govora, Mesić ostvaruje udisajne stanke na neprikladnim mjestima (usred rečenice):

„To je dan kada su se antifašisti || raznih nacija“
 „u jeku svjetskoga rata, || da je | – naime – | komunistima“
 „može se sažeti u jednu, || jedinu riječ: zločin!“

9.3. Usporedba govora Franje Tuđmana i Stjepana Mesića

Oba govora približno su jednake duljine, međutim Mesić u svome govoru ostvaruje nešto više stanika. Iako ih ima više, one traju poprilično kraće (čak 50 sekundi). Razlikuju se i prema udisajnim stankama gdje ta razlika iznosi približno 2 sekunde.

Što se tiče funkcija stanika, kod oba predsjednika najviše prevladavaju mješovite stanke. Razlikuju se prema stankama isticanja kojih u Mesićevu govoru ima nešto manje i tek su na trećem mjestu prema učestalosti, dok su kod Franje Tuđmana odmah nakon mješovitih stanika na drugome mjestu. Potrebno je spomenuti i TA, prema kojem Mesić u svom govoru izgovara 1,6 slog/s više nego Franjo Tuđman, što njega kao govornika čini bržim.

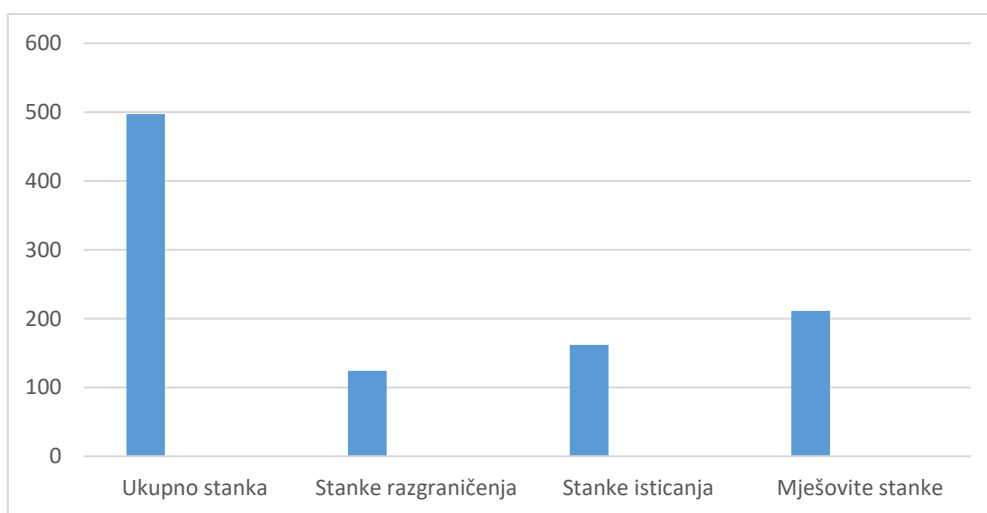
Može se reći da govor Franje Tuđmana obiluje (pre)dugim udisajnim stankama, ali i relativno niskim TA. Njegov govor možemo okarakterizirati sporim. Škarić navodi da takvi govori obično označuju tugu i prezir. S druge strane, brzi govori označuju radost, strah, iznenađenje te opisuju sitne stvari, brza kretanja i uzbudljive događaje (1991: 299).

U Mesićevu, pak, govoru, posebice su problematične udisajne stanke koje se često pojavljuju na neočekivanim mjestima. Primjetno je da takva (ne)pravilnost ima utjecaj na tečnost i povezanost govora. O tome govori Vuletić u svojoj knjizi Lingvistika govora u kojoj govori da da se udisajne stanke mogu naći na nelogičnim mjestima (usred rečenice), što je posve neprikladno za dobro primanje poruke. Posljedica takvog čitanja je veoma spor tempo. (usp. Vuletić 2007: 110)

9.4. Stanke u inauguracijskome govoru Ive Josipovića

Inauguracijski govor Ive Josipovića sastoji se od 2472 riječi koje su podijeljene u 136 rečenica. Ukupno trajanje govora iznosi 18:45 minuta.

Josipović u svome inauguracijskome govoru ukupno ostvaruje 497 stanka⁵. Najviše ostvaruje mješovitih stanka (211), potom slijede stanke isticanja (162) te stanke razgraničenja (124). Njihovo ukupno trajanje iznosi 105 sekundi, pri čemu udisajne stanke prosječno traju 0,7 sekundi.

Grafički prikaz stanaka u inauguracijskom govoru Ive Josipovića

Primjeri stanaka razgraničenja:

⁵ Transkribirani govor Ive Josipovića obilježen stankama nalazi se u prilogima, str. 38.

Vaš dolazak smatram gestom povjerenja, | prijateljstva i partnerstva.

U ovome primjeru stanka razgraničenja razgraničuje intonacijsku jedinicu unutar rečenice.

Hrvatsku je danas okovala gospodarska kriza. | Moramo se suočiti s činjenicom.

U ovome primjeru stanka razgraničenja razgraničuje rečenicu unutar odlomka u govoru.

Usto, | nedostatak odgovarajuće gospodarske politike

U ovome primjeru stanka razgraničenja razgraničuje intonacijsku jedinicu unutar rečenice.

Primjeri stanka isticanja:

Stojim pred vama | s osjećajem iznimne obveze.

Stankom isticanja ovdje se ističe dio koji slijedi nakon stanke.

Njima | dugujemo našu vječnu zahvalnost.

Ovdje se stankom isticanja ističe riječ koja prethodi u govoru.

Svaki građanin ima jednaka prava i jednaku šansu | da se školuje.

Stankom isticanja ovdje se ističe dio koji slijedi nakon stanke.

Primjeri mješovitih stanka:

S poštovanjem zahvaljujem svom prethodniku, | gospodinu Stjepanu Mesiću.

Mješovitom stankom ovdje se ističe dio koji slijedi nakon stanke, a razgraničuje se intonacijska jedinica unutar rečenice.

Ne smijemo se bojati, | ne smijemo šutjeti.

Mješovitom stankom ovdje se ističe dio koji slijedi nakon stanke, a razgraničuje se intonacijska jedinica unutar rečenice.

Valja istaknuti kao bitne generatore krize, | ove gospodarske, | ali i moralne.

U ovome primjeru nanizane su dvije mješovite stanke. Obje ističu dio koji slijedu u govoru, a razgraničuju intonacijsku jedinicu unutar rečenice.

U njegovu govoru, TA prosječno iznosi 6,2 slog/s, rečenica se prosječno sastoji od 3,4 intonacijskih jedinica, dok se intonacijska jedinica prosječno sastoji od 4,9 riječi, najkraća intonacijska jedinica iznosi 1 slog, a najdulja 15 slogova.

Također, u Josipovićeveu transkribiranome govoru može se naići na crtice, na tim mjestima Josipović redovito ostvaruje stanke isticanja:

Vjerovanje ili nevjerovanje - | pravo je svakoqa građanina.

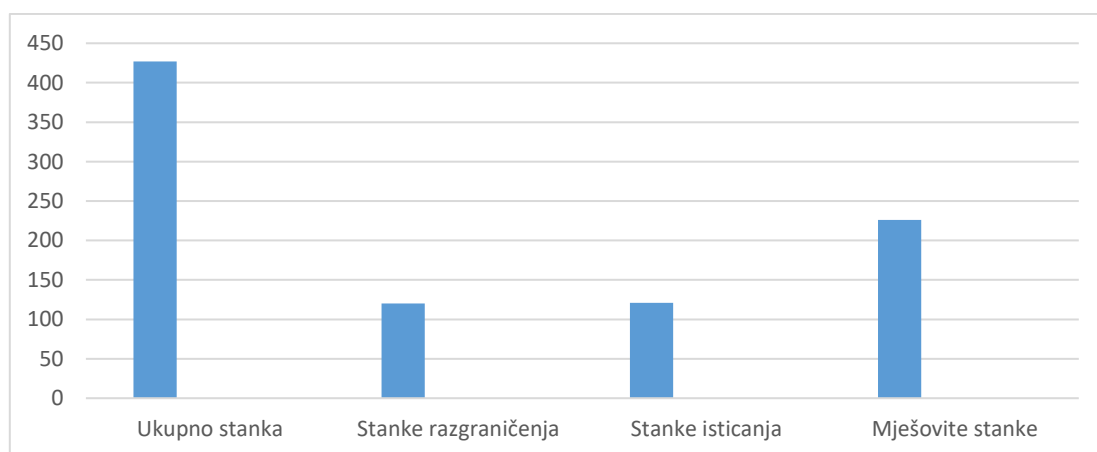
Vrednovanja kroz znanje i rad, jednom riječju - | na pravednosti.

Vaša dobrobit - | moja je dužnost i cilji moqa djelovanja!

9.5. Stanke u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović

Inauguracijski govor Kolinde Grabar-Kitarović sastoji se od 2075 riječi koje su podijeljene u 120 rečenica. Govor aktualne predsjednice ukupno traje 19:12 minuta.

U govoru je ostvareno ukupno 427 stanka⁶, a najčešće su one mješovite (226), slijede stanke razgraničenja (120) te stanke isticanja (101). Njihovo ukupno trajanje iznosi 161 sekundi, dok kod nje udisajne stanke prosječno traju 1 sekundu.

Grafički prikaz stanaka u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović

Primjeri stanaka razgraničenja:

Nema ni prostora | ni vremena za podjele.

Stankon razgraničenja ovdje se razgraničuje intonacijska jedinica unutar rečenice.

Ljudi ostaju bez posla, | obitelji bez prihoda.

Stankon razgraničenja ovdje se razgraničuje intonacijska jedinica unutar rečenice.

Naše more, | turizam, | naša poljoprivreda.

⁶ Transkribirani govor Kolinde Grabar-Kitarović obilježen stankama nalazi se u priložima, str. 44.

Stankom razgraničenja ovdje se razgraničuje intonacijska jedinica unutar rečenice.

Primjeri stanka isticanja:

Bit ću predsjednica svih / hrvatskih građana.

Stankom isticanja ovdje se ističe dio koji slijedi nakon stanke.

Moj će mandat posebice biti posvećen / mladima.

Stankom isticanja ovdje se ističe dio koji slijedi nakon stanke.

Naš / trajni strateški nacionalni interes.

Stankom isticanja ovdje se ističe dio koji prethodi stanki isticanja.

Primjeri mješovitih stanka:

Prisegom / koju sam upravo položila.

Mješovitom stankom ovdje se ističe dio koji slijedi nakon stanke, a razgraničuje se intonacijska jedinica unutar rečenice.

Ako pogriješim, / a onaj tko radi, taj i griješi.

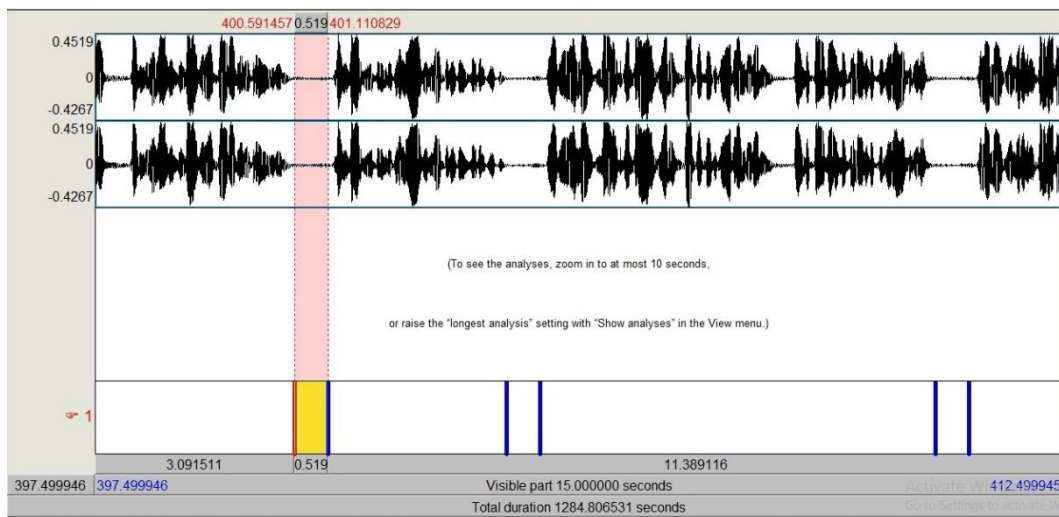
Mješovitom stankom ovdje se razgraničuje intonacijska jedinica unutar rečenice, a ističe se dio koji slijedi nakon stanke u govoru.

Istodobno, / ne smijemo stvarati antipoduzetničku klimu.

U ovome primjeru mješovitom stankom razgraničuje se intonacijska jedinica unutar rečenice, a ističe se dio koji slijedi nakon stanke u govoru.

Kod nje TA prosječno iznosi 4,9 slog/s, rečenica se prosječno sastoji od 3,8 intonacijskih jedinica, dok se intonacijska jedinica prosječno sastoji od 4,46 riječi, najkraća intonacijska jedinica iznosi 2 sloga, a najdulja 14 slogova.

U njenome inauguracijskome govoru posebice je interesantno nizanje triju stanka, u jednome dijelu govora, jednake duljine trajanja (51,9ms):

Domoljublje | nije samo nacionalni dres | ili šal oko vrata | kada nastupaju naši sportaši.

Prva stanka u rečenici je mješovita, razgraničuje rečenicu, ali i ističe riječ koja prethodi stanki. Druga je stanka razgraničenja, dok treća pripada stankama isticanja, ona ističe dio koji slijedi iza stanke.

9.6. Usporedba inauguracijskih govora Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović

Kod inauguracijskih govora, Ivo Josipović ostvaruje 70 stanaka više u odnosu na aktualnu predsjednicu, Kolindu Grabar-Kitarović. S obzirom na vrste stanaka u njihovim govorima, znatno se ne razlikuju. Kod obaju predsjednika prevladavaju mješovite stanke što je i očekivano, potom slijede stanke isticanja i stanke razgraničenja.

Isto tako, razlika kod udisajnih stanaka nije (pre)velika, iznosi 0,3 sekunde. Međutim, razlika se odražava kod TA, gdje Josipović izgovara 1,3 slog/s više u odnosu na Kolindu Grabar-Kitarović, što ga ujedno čini i najbržim govornikom analizirana korpusa u ovome radu.

Treba napomenuti da trajanje njihovih udisajnih stanaka iznosi do 1 sekunde i one se gotovo uvijek nalaze na kraju rečenice. Prema tome, govor obaju predsjednika možemo okarakterizirati tečnim.

10. Zaključak

Proučavanjem inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika može se reći da konstitutivnu ulogu u izgradnji njihova govora ima kohezivnost. Istraživanje sredstava za postizanje tekstne kohezivnosti u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika pokazalo je da njihovi govori sadrže raznolika sredstva kojima se postiže kohezivnost u njima. Teško je ne primijetiti strukturu samih govora koja djeluje snažno i čvrsto te uvelike utječe na samu kohezivnost govora.

Međutim, kohezivnost se u inauguracijskim govorima uspješno realizira različitim ponavljanjem istoga jezičnog izraza. Veze između rečenica, ali i samih ulomaka postižu se anaforičkim ili kataforičkim upućivanjem (referiranjem).

Ulančavanje iskaza konjunktorem *i* i *te* karakteristično je za njihove govore, a dobro se potvrđuje i disjunkcija s disjunktorem *ili*, kao i kontrajunkcija i subordinacija. Po kriteriju učestalosti, sasvim očekivano prvo mjesto zauzima konjunkcija, koja se u gotovo svim primjerima upotrebljava veznicima *i* i *te*, a nakon nje, na drugom mjestu, neočekivano slijedi kontrajunkcija, pa disjunkcija koja se u inauguracijskim govorima redovito izražava uporabom veznika *ili*.

Nailazi se i na mnoge leksičke sinonimičnosti koje su najčešće povezane zalihosnim izrazima - *Republika Hrvatska, predsjednik, građani*, što je i očekivano s obzirom na tematiku inauguracijskog govora. Također se može naići i na paralelizme. Međutim, oni su rijetki i to je dobro jer u takvim govorima treba izbjegavati ponavljanje „praznih“ sintaktičkih struktura, što paralelizmi jesu, a više težiti tome da govor bude kraći, ali informativniji.

Mogu se uočiti i različita stilska sredstva (posebice metafore, pa i personifikacije i usporedbe), uključujući pritom gotovo sva glagolska vremena koja s navedenim kohezivnim sredstvima čine neraskidivu vezu kohezivnosti govora.

Za zaključiti je da su inauguracijski govori hrvatskih predsjednika naglašeno kohezivni. Čvrstom strukturom i gomilanjem različitih kohezivnih sredstava oni čine, ne samo kohezivan tekst, već upućuju i na jezično-stilski koherentan tekst.

S druge strane, propitivanjem stanka u govorima hrvatskih predsjednika, može se primijetiti njihov utjecaj na govornu brzinu pojedinog govora. Istraživanje je pokazalo da se stanke u

govorima hrvatskih predsjednika razlikuju prema učestalosti, prema njihovu trajanju, ali i mjestu gdje se ostvaruju.

Valja imati na umu da su govori Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović razrađeniji, bolje pripremljeni i drukčije strukturirani jer su to svečani, inauguracijski govori, pa ih je s govovima Franje Tuđmana i Stjepana Mesića teško uspoređivati.

Međutim, analiziravši svaki govor zasebno, najbrži govornik je Ivo Josipović s prosjekom iznad 6 slog/s. Najdulje udisajne stanke uvjerljivo ostvaruje Franjo Tuđman koje u njegovu govoru traju prosječno čak 2,4 sekunde, što je barem 1, 5 sekundi dulje od ostalih predsjednika. Stjepan Mesić najčešće od svih predsjednika ostvaruje stanke na nelogičnim mjestima (udisajne stanke usred rečenice), a potom slijedi Franjo Tuđman. Stanke isticanja najviše ostvaruje Ivo Josipović, njih čak 32% od ukupnog broja stanka u govoru, dok se stanke procesiranja pojavljuju samo u govorima Franje Tuđmana i Stjepana Mesića. Ako usporedimo inauguracijske govore Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović, vidljivo je da Josipović ostvaruje više stanka, ali one traju kraće, TA je veći nego kod Kolinde Grabar-Kitarović i zato je njegov govor fluentniji. S druge strane, Mesić u svome govoru ostvaruje više stanka od Franje Tuđmana koje su također kraćeg trajanja. TA mu je veći i zato je brži govornik od Franje Tuđmana, međutim zbog učestalijih udisajnih stanka na nelogičnim mjestima, njegov govor na trenutke može zvučati nepovezano.

Konačno, treba spomenuti da u transkribiranom inauguracijskom govoru Ive Josipovića nailazimo na crtice kojima je uloga povezati tekst. Na tim mjestima Josipović redovito ostvaruje stanke kako bi dodatno naglasio sadržaj koji slijedi. Riječ je, dakle, o stankama isticanja za koje se može reći da, osim spomenutih kohezivnih sredstava, mogu sudjelovati u gradnji nekog teksta. Osim stanka isticanja, u gradnji teksta mogu sudjelovati i fatičke stanke procesiranja na koje nerijetko nailazimo u transkribiranim inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika.

11. Popis literature

Bakran, Juraj (1996): Zvučna slika hrvatskoga govora, Zagreb: IBIS grafika.

Boersma, Paul & Weenink, David (2018). Praat: doing phonetics by computer [Computer program]. Version 6.0.40, preuzeto 11. svibnja 2018. <http://www.praat.org/>

De Beaugrande, Robert Alain, Dressler, Wolfgang Ulrich (2010): Uvod u lingvistiku teksta (prev. Nikolina Palašić), Zagreb: Disput.

Glovacki-Bernardi, Zrinjka (1990): O tekstu, Zagreb: Školska knjiga.

Horga, Damir (2000): Neki vremenski paramteri govora u dnevnicima HTV-a: Stanke. Govor XVII. 107 str.

Ivanetić, Nada (2003): Uporabni tekstovi, Zagreb: FF press.

Ivas, Ivan (1998): Ideologija u govoru, Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo.

Meyer, Michel et al. (2008): Povijest retorike od Grka do naših dana, Zagreb: Disput.

Petrović, Bernardina (2005): Sinonimija i sinonimičnost u hrvatskome jeziku, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Petrović, Bernardina (ur.) (2012): Tekstom o tekstu: zbornik studentskih radova s kolegija Tekstna lingvistika, Zagreb: Filozofski fakultet.

Silić, Josip, Pranjković, Ivo (2007): Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta, Zagreb: Školska knjiga.

Škarić, Ivo (2000): Temeljci suvremenog govorništva, Zagreb: Školska knjiga.

Škarić, Ivo et al. (1991): Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika. Zagreb: HAZU.

Vuletić, Branko (2007): Lingvistika govora. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, FF press

12. Izvori

<http://predsjednica.hr/objava/2/3/74> (pristupljeno 2. 6. 2018.) – transkribirani inauguracijski govor Kolinde Grabar-Kitarović.

<http://www.stjepanmesic.hr/hr/arhiva-govori/18022005-inauguralni-govor-predsjednika-republike-hrvatske> (pristupljeno 2. 6. 2018.) – transkribirani inauguracijski govor Stjepana Mesića.

<http://www.tudjman.hr/govori/prisezna-poslanica-1997> (pristupljeno 2. 6. 2018.) – transkribirani inauguracijski govor Franje Tuđmana.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/procitajte-inauguracijski-govor-ive-josipovica/2226089/> (pristupljeno 2. 6. 2018.) – transkribirani inauguracijski govor Ive Josipovića.

<http://www.stjepanmesic.hr/hr/content/srb-27072016> (pristupljeno 13. 6. 2018.) – transkribirani govor Stjepana Mesića u Srbu 2016. godine.

https://hr.wikisource.org/wiki/Govor_Franje_Tu%C4%91mana_u_Kninu_26._kolovoza_1995. – transkribirani govor Franje Tuđmana u Kninu 1995. godine.

https://www.youtube.com/watch?v=Zz7-0dH_CO0 (pristupljeno 2. 6. 2018.) – inauguracijski govor Ive Josipovića.

<https://www.youtube.com/watch?v=cv2vOoNlvo8> (pristupljeno 2. 6. 2018.) – inauguracijski govor Kolinde Grabar-Kitarović.

https://www.youtube.com/watch?v=l3ib7Kb6_ks (pristupljeno 13. 6. 2018.) – govor Stjepana Mesića u Srbu 2016. godine.

<https://www.youtube.com/watch?v=OOqB4sQ5am4> (pristupljeno 13. 6. 2018.) – govor Franje Tuđmana u Kninu 1995. godine.

13. Sažetak

U radu se analiziraju najčešća kohezivna sredstva i stanke u transkribiranim govorima četvero hrvatskih predsjednika – Franje Tuđmana, Stjepana Mesića, Ive Josipovića i Kolinde Grabar-Kitarović. Polazilo se od pretpostavke da transkribirani inauguracijski govori hrvatskih predsjednika zadovoljavaju tekstualno načelo kohezivnosti, odnosno da se ono realizira u njihovim govorima, što je radom potvrđeno. Na osnovi analize transkribiranoga teksta i zvučnih

zapisa predsjedničkih govora prikazuju se osnovna vremenska obilježja te najčešće zastupljene stanke i njihov utjecaj na sam govor. Pokazuje se da su stanke važno prozodijsko sredstvo koje utječu na vremensku karakterizaciju govora.

Ključne riječi: kohezivnost, inauguracijski, govori, stanke, tempo

14. Summary

The focus of this thesis is the analysis of the most common cohesive means and rhetorical pauses used in the transcribed speeches of four Croatian presidents: Franjo Tuđman, Stjepan Mesić, Ivo Josipović and Kolinda Grabar-Kitarović. The initial premise of this paper was that the transcribed inaugural speeches of the four Croatian presidents followed the principal of linguistic cohesion, i.e. that the characteristics of cohesion were evident in their speeches. This premise was supported by the conclusion of this paper. Based on the analysis of the transcribed texts and audial recordings of the presidential speeches, the elementary temporal characteristics of speech are presented in this paper. In addition, the most commonly used pauses in speech, as well as their effect on the speech itself, are highlighted. It is shown that pauses are an important prosodic tool with significant effect on the temporal markings of speech.

Key words: cohesion, inaugural, speeches, pause, tempo

15. Životopis

Rođen sam 26. rujna 1991. godine u Koprivnici u Republici Hrvatskoj. Osnovnu školu „Grgur Karlovčan“ završio sam u Đurđevcu 2008. godine. Zatim sam upisao strukovnu školu, smjer tehničar za računalstvo u Đurđevcu. Nakon završetka srednje škole 2012. godine, upisao sam preddiplomski studij kroatistike na Filozofskome fakultetu na Sveučilištu u Zagrebu. Uspješno sam završio preddiplomski studij te upisao diplomski studij kroatistike nastavnički smjer i smjer rehabilitacija slušanja i govora na fonetici.

16. Prilozi

Govor Franje Tuđmana u Kninu 1995. godine (obilježen stankama)

Hrvatice i Hrvati, | draga | hrvatska mladeži, || hrvatski vojnici, || dragi Kninjani | onoliko koliko vas je | ovdje | ostalo i koliko ste se vratili || i svi vaši gosti | koji su se okupili danas. || Zaista, | na ovaj dan koji | možemo prihvatiti ovo što je rekao | general Čermak, | da ga možemo nazvati danom završetka hrvatskog povijesnog križa. || Obično | sudionici povijesnih događaja | i nisu svjesni dalekosežnosti zbivanja | u kojima sudjeluju. || Ovo | što smo mi danas učinili | dovevši ovaj "Vlak slobode" iz Zagreba glavnog grada svih Hrvata || u Knin, | kraljevski hrvatski grad, | na putu za Split | u hrvatsku Dalmaciju postojbinu hrvatske državnosti, | ovo nije ni izdaleka tek otvaranje | željezničke pruge, | ovo nije tek oslobađanje | ovih do sada okupiranih područja. | Ovo je stvaranje temelja za samostalnu i nezavisnu suverenu Hrvatsku državu, | za buduća stoljeća. ||

Tako dugo || dok su bili u Kninu, || dok je Knin bio pod okupacijom, || tako dugo | budućnost Hrvatske države nije bila sigurna, | a od "Oluje", | od ovih naših dana | ona jeste. | Nikada više i nitko je neće moći ugroziti. || Knin | je bio, | ne samo prijestolnica hrvatskog kralja Zvonimira, | Knin | je bio glavni grad | Kraljevine Hrvatske i onda kada nismo imali | više vladara | i svoje narodne krvi, | sve do 1522. godine || dok ga nisu osvojili turski osmanlijski osvajači | i dok zajedno s njima nisu došli i oni | koji su do jučer bili u tom našem | hrvatskom Kninu. | Ali danas, | to je hrvatski Knin || i nikada više || nema povratka | na ono što je bilo, | da nam usred Hrvatske || šire rak | koji je razarao | hrvatsko nacionalno biće, | koji nije dopuštao da | hrvatski narod bude zaista sam svoj na svome, | da Hrvatska bude | jednom sposobna za samostalan i suveren život | pod kapom nebeskom | u svjetskoj zajednici suverenih naroda. ||

Olakšice | od turskih vremena, | pa austrijskih, pa mađarskih, | pa se množilo, | ali ipak | sve do kraja prvog svjetskog rata | u Kninu je bila dvostruka većina hrvatskog pučanstva. ||

A sada, || 1991. | bilo je svega | 14% hrvatskog pučanstva | tu usred hrvatske zemlje, | a 86% srpskog. ||

Za ideju priključenja ovih hrvatskih krajeva | ili velikosrpskoj Jugoslaviji | ili samoj velikoj Srbiji. | Ne znate možda vi mnogi mladi | da je 41. || godine kad se čitava bivša Jugoslavija raspala, | da su u Kninu, | kninski odvjetnik | Niko Longo Novaković i pop | Momčilo Đujić || sastavili popis u ime sto srpskih intelektualaca, | potpisali sporazum sa Talijanima | protiv nezavisne države Hrvatske, | a sa fašističkom Italijom | za borbu protiv hrvatstva. ||

Prema tome, | šta je to bilo povijesno | da je Knin bio | takav užas antihrvatski || koji ih je doveo do toga | da i 90-te započnu borbu, | da neslavno nestanu iz Knina | i iz ovih krajeva kao da ih nikada nije ni bilo. ||

Kao što rekoh, || nisu imali vremena | da pokupe ni svoje | prljave pare, devize | niti gaće.
||

Već sam danas rekao, | da nas je taj pothvat "Oluje" i prije toga | hrvatskog ljeta 95-tog | tu u bosanskom zaleđu | mnogo koštao. ||

To smo morali platiti i krvlju. | U toj operaciji || izgubili su živote oko 200 hrvatskih ljudi. | I pod cijenu | hrvatske krvi || i nikom više nikada nećemo dopustiti | da nam ugrozi | ovu našu slobodu, | ovu našu demokraciju, | ovu našu | lijepu Hrvatsku zemlju | u kojoj | mora biti mjesta, | ne samo za sve hrvatske ljude ovdje, | nego u kojoj moraju naći svoje mjesto i svi oni | izgnani Hrvati iz Hrvatske | koje sam | u Gospiću pozvao da se vraćaju. || A, razumije se, | od plodnih | kotara | pa do svih ovih krajeva koje smo oslobodili | ima mjesta | za sve naše ljude | i slavit će naš narod tu svoju slobodu | i izgradit će tu svoju Hrvatsku | za koju je palo od Zvonimirovih vremena | pa do danas || premnogog hrvatskih ljudi. | Hrvatska zemlja je sada jača, | ne samo jača, || nego potpuno učvršćena | sa oslobođenim Kninom i ovim | središnjim hrvatskim krajevima. | I taj preostatak | oslobodit ćemo | ako bog da | uz | pomoć međunarodne zajednice na miran način bez žrtava, | a ako to neće biti moguće | onda sa svojom silom. ||

A, vas | draga | hrvatska braćo i sestre | pozivam || da sada prionemo na to | da taj Knin oživi zaista, | da ga naselimo, napučimo | i ne samo Knin, || nego i Benkovac, i Obrovac, | i sva mjesta do Plitvičkih jezera i do Siska, | čitavu Hrvatsku moramo oživjeti, | čitavu Hrvatsku | moramo početi izgrađivati || da ona bude | zemlja || na koju se može ponositi svaki Hrvat, | kao što to već danas može, | ali i zemlja | bogatstva i sreće svih hrvatskih ljudi. ||

Govor Stjepana Mesića u Srbu 2016. godine (obilježen stankama)

Evo nas opet | jednom ovdje, | da obilježimo obljetnicu ustanka | protiv osovinskih okupatora i njihovih domaćih saveznika u Drugome svjetskom ratu. || Mi smo, | naime, | na strani istine, | a istinu se može neko vrijeme potiskivati, | ali je se ne može pobijediti.” || Treba li to i danas ponoviti? Očito je da treba! | Godine 2012., || i opet doslovno citiram, rekao sam: || “Ovo je dan | zajedničkog, naglašavam: | zajedničkog ustanka Hrvata i Srba | koji su pod zastavom slobode | počeli borbu || protiv okupatora svoje zemlje, | ali i protiv onih u samoj Hrvatskoj | koji su voljom | i milošću tih okupatora došli na vlast, uveli vladavinu terora | i htjeli Hrvatsku pretvoriti | u zemlju-saveznicu sila Osovine. || To je dan kada su se antifašisti || raznih nacija, vjera, | pa i ne uvijek istih svjetonazora | našli u zajedničkoj borbi protiv Zla || što se nadvilo | nad najvećim dijelom Evrope, | uključujući Hrvatsku i ostale zemlje bivše Jugoslavije. || Dan ustanka kojega se htjelo gurnuti u zaborav, | veliki je dan u povijesti hrvatskoga naroda, || Srba u Hrvatskoj | i svih slobodoljubivih građana Hrvatske. || To je veliki dan za sve istinske antifašiste, | bez obzira | na to kojoj generaciji pripadali.” || To sam, dakle, | rekao godine 2012. || Treba li i to danas ponavljati? Itekako treba! || Pogotovo danas! | Bio sam ovdje | i godine 2013. | I rekao sam, || uz ostalo, | i sljedeće: | “Ovdje, u Srbu, | obilježavamo akciju | koja je označila početak | ustanka pod vodstvom Komunističke partije. || To su povijesne | činjenice. | A ipak, | ono što je legendarni britanski premijer | Winston Churchill | mogao jasno i glasno reći usred Londona, | u britanskome parlamentu, | u jeku svjetskoga rata, || da je | – naime – | komunistima | pripala čast | da povedu ustanak na

području Jugoslavije, | to zadrži antikomunisti | i jedva prikriiveni | ustošofili | danas u Hrvatskoj ni slučajno ne mogu | i neće ponoviti. || Jer, oni | ne priznaju činjenice, | oni ne priznaju povijest, | oni povijest žele prekrajati, | iznova pisati. || I, moram reći bez ikakve želje da | drammatiziram stvari, | taj im posao ide | sasvim dobro od ruke. || Oni | u njemu | uspijevaju. || Osvrnite se oko sebe, | pogledajte i poslušajte, | odnosno pročitajte sadržaje | što ih nude | naši mediji, | sadržaje kojima nas | zatrpavaju | razni samozvani povjesničari. || Praktično iz dana u dan njihova je drskost sve veća, || njihova želja | da prekroje i iznova | napišu povijest Drugoga svjetskog rata | – sve očitija. | I mogu uživati u plodovima svojega rada, | jer jedva da im se | netko odupire.” | Rekao sam to prije tri godine. || Ima li potrebe ponavljati te riječi? | Mislim | da na to pitanje ne moram ni odgovarati. || A godine 2014., | u situaciji || koja se u odnosu na protekle godine | nije mijenjala, | a koja je danas još opasnija od tadašnje, | rekao sam | s ovoga mjesta, | ovdje okupljenima, | ali i cijeloj hrvatskoj javnosti, | sljedeće. || I opet citiram: | “Ustaški režim | nije došao na vlast | voljom hrvatskog naroda, || mada je bilo u prvim danima | naivnih ljudi | koji su njegov dolazak pozdravili, || niti je taj režim imao bilo kakvu || demokratsku legitimaciju. || Ustaše su došli na vlast | voljom okupatora. | U svojoj prošlosti | mogli su se pohvaliti | samo pojedinačnim terorističkim akcijama, | a program | kojega su donijeli | može se sažeti u jednu, || jedinu riječ: zločin! || I to je istina, | nepobitna istina, | ma koliko se razni | desničari derali || i uvjerali u suprotno. | Zločin je bio program, | zločin je bila politika, | zločin je bila | svakodnevna praksa. || to od samoga početka. || Prije bilo kakvih ustaničkih akcija, | bilo kakvih diverzija ili napada, || donijete su zakonske odredbe | o zabrani ćirilice, | zatim | o “zaštiti | arijske krvi i časti hrvatskoga naroda”, | a počelo je i osnivanje koncentracionih logora. || Na udaru | su se našli Srbi, | Židovi, | Romi, | te komunisti i antifašisti | – bez obzira koje vjere ili nacije. || Odmah, | od samoga početka, | počinje | i obespravljivanje i ubijanje u skladu s onime | što je doglavnik Mile Budak, | a neki gradovi u Hrvatskoj i danas imaju | ulice s njegovim imenom, | definirao ovako: || ‘Jedan dio ćemo | Srba pobiti, | drugi raseliti, | a ostale ćemo prevesti na katoličku vjeru | i tako pretopiti u Hrvate.’ || Ne citiram nikakav komunistički izvor, | nego ustaško glasilo | ‘Hrvatski narod’ | od 24. srpnja 1941.” || Treba li | i to danas ponavljati? | Pa naravno da | treba! | Na žalost. || Upravo zato | što smo u zaista tragičnoj poziciji | da iz godine u godinu ponavljamo | nepobitne povijesne činjenice, || i ja sam danas ponovio neke stvari | što sam ih ovdje govorio u proteklim godinama. || Neka ovo ponavljanje bude shvaćeno | u prvome redu kao poziv | istinoljubivim znanstvenicima, | ali i političarima | koji se ne okreću kao list na vjetru, || nego imaju svoja uvjerenja, | da spase – doslovno spase || – naše mlade generacije | od ponora povijesnog revizionizma, || predrasuda i mržnje | prema drugima | i drugačijima, | od ponora | u koji ih guraju | i neki koji su | do nedavno bili na vlasti, | a formalno su još | i danas. || Generacija antifašističkih boraca na odlasku je. || Ne uspijemo li posijati sjeme antifašizma, | ljudskog, civilizacijskog uvjerenja | – ne stranačkog – | među mladima, | ovoj se zemlji | crno piše. U doslovnom i prenesenom smislu riječi. | Ne želim ovo | okupljanje ni na koji način politizirati. || Podsjetit ću vas samo na | ono što nas očekuje za nepuna dva mjeseca. || Tada nemojte zaboraviti što se | i zašto | ovdje dogodilo prije punih | 75 godina. || Tada, | polovicom, | rujna | nemojte zaboraviti žrtve fašizma || i veličanstvenu borbu antifašista | koju ne mogu ukaljati ni | zločini | što ih je bilo i na strani pobjednika. || Sjetite se tada i onoga čemu smo svjedočili | prije nepunih mjesec dana | ovdje u Srbu. || I odlučite kakvu Hrvatsku želite. ||

Inauguracijski govor Ive Josipovića (obilježjen stankama)

Poštovani gospodine Mesiću, | predsjedniče Republike Hrvatske, | poštovani gospodine Bebiću, | predsjedniče Hrvatskoga sabora, | poštovana gospođo Kosor, | predsjednice Vlade

Republike Hrvatske, || cijenjeni uzvanici iz zemlje i inozemstva, | Vaše Ekselencije | - predstavnici prijateljskih država, | dragi sugrađani, sugrađanke | i svi građani Republike Hrvatske, || dragi gosti i prijatelji, dame i gospodo, ||

Pozdravljam sve naše građane i cijenjene goste iz Europe i svijeta, | naše susjede. || Vaš dolazak smatram gestom povjerenja, | prijateljstva i partnerstva. ||

Stojim pred vama | s osjećajem iznimne obveze | i odgovornosti prema dužnosti | koju su mi na izborima povjerili || hrvatski građani. Osjećam zahvalnost | i veliku čast. | Prisegnuo sam da ću savjesno i marljivo | obavljati dužnost koja mi je povjerena. || Uložiti ću svu svoju snagu, | znanje | i sposobnost da moj rad | u potpunosti opravda povjerenje koje mi je iskazano. ||

Kvalitetna suradnja s Vladom Republike Hrvatske | nužna je za uspješnost | i mog i Vladinog mandata. | Svoju novu dužnost obavljat ću savjesno | i odgovorno na dobrobit Hrvatske | i svih njezinih građana. || Služit ću Hrvatskoj, služiti ću našoj prelijepoj domovini. ||

Želim biti predsjednik | svih | hrvatskih građana, | ali i beskompromisno afirmirati vrijednosti demokratskoga društva, | pravednosti | i društvene solidarnosti. ||

Povijesni temelji hrvatske državnosti: Domovinski rat i antifašizam

U ovom svečanom trenutku, | prije svega, | sjećam se svih časnih ljudi koji su se borili, | a mnogi i poginuli, za slobodnu | i pravednu Hrvatsku. || Njima | dugujemo našu vječnu zahvalnost. ||

S poštovanjem zahvaljujem svom prethodniku, | gospodinu Stjepanu Mesiću, | čijih je deset godina predsjedničkog mandata | dalo izniman doprinos razvoju hrvatske demokracije | i jačanju našeg položaja | u međunarodnoj zajednici. ||

Sjećam se i prvog hrvatskog predsjednika, | dr. Franje Tuđmana, | pod čijim je vodstvom Hrvatska izborila svoju neovisnost. || Domovinski rat | i hrvatski antifašizam, | oživotvoren u partizanskoj borbi iz | II. svjetskog rata, | dva su stupa hrvatske državnosti | čije ću nasljeđe | uvijek isticati i poštovati. || Stečevine antifašizma i Domovinskog rata danas | znače domoljublje, | zalaganje za demokraciju, | ljudska prava, | socijalnu osjetljivost i društvenu solidarnost. ||

Pravda i pravednost

U izbore za predsjednika Republike krenuo sam | s vizijom europske, | prosperitetne Hrvatske, | a ključni izvor moje motivacije bila je | PRAVDA, | moralna i pravna podloga | za novo i bolje društvo. || Ostvarili smo državu, | ali su pravda i pravednost vrijednosti | koje tek trebamo pronaći | u njihovoj punini. ||

Snaga, odgovornost i odlučnost | često su ostajale skrivene. | Danas ih ponovno pronalazimo | jer su one nužne da bismo mogli slijediti | istinsku pravednost | i domoljublje. || Pravednost | koja ne čini iznimke | i domoljublje koje ne počiva na osobnom interesu, | koje ne ostaje | samo na riječima, | nego domoljublje | koje se potvrđuje djelima | i ogleda u rezultatima. || Došlo je vrijeme da se Hrvatska preispita | i odlučno promijeni ono što je pogrešno, | ono što

ljude čini nejednakima, | što ih dijeli | i ponižava. | Nije samo riječ o tome da moramo mijenjati zakone | i donositi nove ili bolje. ||

Riječ je o tome | da svatko od nas počne mijenjati sebe. | Jer temelj pravde uvijek smo | mi sami, | jer je svatko od nas taj koji svojim ponašanjem stvara ili negira | pravednost. || Zato, ne smijemo se bojati, | ne smijemo šutjeti, | ne smijemo | okretati glavu! | Hrabrost je ta koja pobjeđuje nepravdu, || koja ostvaruje bolje, | pravednije društvo, | društvo u kojem svaki građanin | ima jednaka prava | i jednaku šansu | da se školuje, | zaposli, | zarađuje toliko da od toga njegova | ili njezina cijela obitelj | može pristojno živjeti, | pravo da ima državu | koja poštuje i štiti ljudska i druga prava svih svojih građana. || U borbi za pravednost | ja ću kao predsjednik Republike Hrvatske | i kao njezin građanin | biti prvi i nikada se neću umoriti. ||

To vam obećavam! ||

Demokracija, ljudska prava i slobode, nacionalne manjine

Hrvatska mora biti dom | demokracije i ljudskih prava. | Nositelji državne vlasti svoju dužnost | moraju obnašati sukladno najvišim standardima političke | i stručne odgovornosti | i otkloniti svaki mogući sukob interesa | koji bi mogao izazvati sumnju | u njihovu nepristranost | ili koristoljublje. || Demokratski procesi | moraju se nastaviti i uključiti ne samo pravo većine da donosi političke odluke, | nego | i političku kulturu | koja će štiti | i legitimne interese manjine. ||

Jačanje pravne države i institucija s jedne, | ali i uključivanje što većeg broja građana u demokratske procese odlučivanja i nadzor vlasti, | važne su smjernice razvoja naše demokracije. || Jednako važna su i ljudska prava, | ne samo temeljna, nego i prava viših generacija, poput prava na zdravlje, | prava na obrazovanje i prava na rad. ||

Demokracija i doktrina ljudskih prava obuhvaćaju | i vjerska | i manjinska prava. | Hrvatska je zemlja vjerskih sloboda. || Vjerovanje | ili nevjerovanje | - pravo je svakoga građanina. || Sve vjerske zajednice imaju pravo na slobodu izražavanja vjere i potrebnu državnu potporu | za ispunjenje svojih vjerskih potreba | sukladno ekonomskim mogućnostima zemlje i načelu pravednosti. || Svaka diskriminacija, | nacionalna, | vjerska, | spolna, | prema seksualnoj orijentaciji, | socijalnom | ili regionalnom podrijetlu, | ili iz bilo koje druge osnove, | nedopustiva je | i osobno ću joj, | kao predsjednik Republike Hrvatske, | biti zapreka. ||

Nacionalne manjine i njihova kultura | bogatstvo su Hrvatske | i sastavni dio ukupne hrvatske baštine. | Nacionalne manjine | sjajna su poveznica Hrvatske sa svojim matičnim državama, | kao što je hrvatska dijaspora | most | koji Hrvatsku spaja s drugim zemljama. ||

Rad, poduzetništvo, socijalna politika i blagostanje

Hrvatsku je danas okovala gospodarska kriza. | Moramo se suočiti s činjenicom | da smo je kasno prepoznali | i tako dopustili da se razmaše do razine | koja ugrožava temeljne vrijednosti hrvatskoga društva. || Svoje korijene ona dijelom ima u svjetskoj krizi, | ali | važne uzročnike ima u Hrvatskoj. || Dugoročne negativne posljedice nepravedne | i dijelom kriminalne pretvorbe i privatizacije, | koje su dovele do urušavanja gospodarskih resursa i gubitka radnih mjesta, | valja istaknuti kao bitne generatore krize, | ove gospodarske, | ali i moralne. ||

Korupcija i organizirani kriminal, | posebno onaj gospodarski, | drugi je važan razlog krize | u kojoj se nalazimo. | Usto, | nedostatak odgovarajuće gospodarske politike | koja nije uvijek prepoznala kako valja više proizvoditi | i izvoziti, || kako treba prepoznati svoje komparativne prednosti, | ravnomjerno poticati turizam, | poljoprivredu i industriju, | malo poduzetništvo | i obrt, | doveo je do žalosne činjenice da Hrvatska danas proizvodi manje nego što je proizvodila prije rata. || Broj nezaposlenih iz dana u dan raste, | kao i broj nelikvidnih tvrtki i tvrtki u stečaju. ||

To se mora promijeniti! |

Zajedno s Vladom, | u čije ovlasti spada gospodarstvo, | uz pomoć gospodarske diplomacije || - zagovarajući optimalna rješenja, | spreman sam | predano raditi na gospodarskim reformama. || Ali uspjeh je | nužno vezan | uz optimizam, | vjeru u vlastite snage i spremnost | da se pravednom raspodjelom tereta krize | svim građanima pošalje poruka solidarnosti, | ali i predanosti u provedbi reformi. ||

Socijalna osjetljivost, | zaštita najsiromašnijih, | nezaposlenih, | bolesnih, | djece | i obitelji | naša su ljudska i građanska obveza. || Borba protiv siromaštva | i socijalne isključenosti | dio su onih vrijednosti | na kojima počiva hrvatsko društvo i kultura. ||

Svaki građanin | ima pravo na zdravlje | i primjerenu zdravstvenu zaštitu | te mirovinski sustav | koji omogućava pristojan život ljudima | koji su završili svoj radni vijek. || Financiranje zdravstva i | mirovinski sustav | to moraju omogućiti. | Ekologija | i održivi razvoj nuždan su dio razvojne filozofije razvoja hrvatskog društva. ||

Ali, nema napretka | za društvo koje ne ulaže u znanje. || Znanost | i obrazovanje dostupno pod jednakim uvjetima svakom mladom čovjeku, | cjeloživotno obrazovanje te integracija u europski | obrazovni | i znanstveni prostor, | nužna su pretpostavka cjelokupnog razvoja. || Mladi su ljudi naše najveće bogatstvo. | Ulaganje u njihovo obrazovanje najbolja je investicija. |

Vjerujem u našu sposobnost da svladamo teškoće | i da znanjem, | odlučnošću i vizijom svoju domovinu | učinimo razvijenom europskom zemljom. ||

Hrvatska | hoće pobijediti krizu | i postupno postati zemljom rada i blagostanja! ||

Europska unija i NATO, UN

Hrvatska je | pri kraju puta u Europsku uniju. | Zbog rata, | ali i zbog naše donedavne nespornosti za važne reforme, | kao što je odlučnija borba protiv korupcije, | taj je put | potrajao dulje od očekivanog. || Ipak, | sve dosadašnje Vlade i sazivi Hrvatskoga sabora, | uključujući i pregovarački tim, | uvijek su iskreno željeli europsku Hrvatsku i zato im zahvaljujem | na velikim naporima koje su učinili da se ostvari naš europski san. || Zajedno s Vladom, | pokrenut ću odlučne poteze i reforme | potrebne da Hrvatska što prije postane članicom Europske unije. ||

Članstvo u Europskoj uniji velik je izazov u kojem moramo pokazati | svoju sposobnost da uspijemo na velikom | i zahtjevnom europskom tržištu | i da do kraja prihvatimo sve | demokratske vrijednosti ujedinjene Europe. ||

Tu zadaću | možemo ostvariti dobrom pripremom svoga gospodarstva, | jačanjem znanja, znanosti | i usvajanjem novih tehnologija, | poštujući postulate održivog razvoja. || Ali, EU je i izazov | da se očuva vlastiti nacionalni identitet, | da mali narod u velikoj | multinacionalnoj zajednici ostane prepoznatljiv | prema svom hrvatskom identitetu | i identitetu svojih nacionalnih manjina. ||

A to možemo ponajprije kulturom, | poštovanjem svoje tradicije, | ali i poticanjem kreativnosti | i suvremenog umjetničkog | i kulturnog stvaralaštva | te jačanjem nacionalnih kulturnih institucija. || No vlastita se kultura ne čuva izolacijom. | Uspješno njegovanje | i afirmacija vlastite kulture | podrazumijeva i otvorenost prema drugim | kulturama, | poštovanje kulturne raznolikosti i kulturnu suradnju s drugim državama. ||

Jean Monet, | jedan od pokretača ideje europejstva, | rekao je: | "Mi ne ujedinjujemo države, | mi u prvom redu | zbližavamo ljude." ||

Hrvatska je već članica NATO saveza. | To nije samo vojni, | već je i politički savez koji promiče demokraciju | i vrijednosti zapadne civilizacije. || Prilagodba | vojnim standardima NATO-a | važna je zadaća koju otežava ekonomska kriza. || Hrvatska | inkorporacija | u strukturu NATO saveza važna je i vojna i politička zadaća. |

Hrvatska je i odgovorna članica UN-a, | svjetske organizacije kao mjesta | na kojemu se susreću države | najrazličitijih političkih sustava, | civilizacija, | ekonomske razvijenosti i svjetonazora. | Hrvatska se mora maksimalno koristiti mehanizmima | koje za uspostavu političkih i gospodarskih kontakata | nudi ta organizacija. ||

Susjedi, treće zemlje

Razvoj dobrih odnosa sa susjednim zemljama | i cjelokupnom regijom, | od strateškog je značenja za Hrvatsku. | Dobri odnosi sa susjedima jamče mir, | sigurnost | i stabilnost, | otvaranje trgovinskih odnosa, | investicije, | rast turizma, | kulturnu, | sportsku i svaku drugu suradnju s državama u regiji. || Razvoj dobrih odnosa sa zemljama u regiji od strateškog je značaja | i jedan je od prioriteta vanjske politike za koju će se zalagati. | Ističem da je sa susjedima | potrebno razriješiti sva otvorena pitanja, | od onih graničnih | do onih koji su ostali kao posljedice rata. ||

Otkrivanje sudbine nestalih osoba, | inzistiranje na odgovornosti za ratne zločine, | povrat otegotog kulturnog blaga, | izgradnja porušenih objekata, | povrat izbjeglica i jamstvo njihove sigurnosti te povrat imovine | i rješavanje svih otvorenih pitanja, | najvažnije su zadaće političara | u svim državama. || Miroljubiva politika nema alternativu, a sadašnja generacija političara | naprosto nema | pravo probleme ostavljati generacijama koje dolaze. || Uvjeren sam | da će partnerstvo u regiji, u kojoj će predvodničku ulogu imati gospodarski i politički najuspješnije zemlje, | rezultirati prosperitetom svih zemalja koje će kulminirati ulaskom svih država | i cijele regije u EU. ||

Fokus hrvatske vanjske politike na Europu i regiju | podrazumijeva i svijest o tome | da Hrvatska treba prijatelje | u cijelome svijetu. | Globalno mirotvorstvo | i želja | da se uspostave prijateljske, | političke, | gospodarske | i kulturne veze širom svijeta, || također su odrednica politike koju zagovaram. | Velike zemlje, | poput Rusije, | Kine ili Indije, | južnoameričke zemlje, | Afrika, | Azija i Australija, | važni su partneri, | osobito u gospodarskim odnosima. ||

Prihvatanje različitosti, | političke, | vjerske, | kulturne, | gospodarske, | temelj je međusobnog razumijevanja | i izgradnje dobrih odnosa. || Zemlje u kojima živi hrvatska dijaspora smatram osobito važnima, | kao i njegovanje | gospodarske i kulturne suradnje s dijasporom. || Već je mnogo puta dokazano i strateško partnerstvo sa Sjedinjenim Američkim Državama, | ne samo kroz NATO, | već i u bilateralnim odnosima, | što nam je također osobito važno. ||

Hrvatska u XXI. stoljeću

Zadaće koje su pred Hrvatskom, | a time i pred nama | koji smo dobili mandat da je vodimo, | velike su. || Inzistirat ću na razvoju države utemeljenom na vrijednostima | odgovornosti, poštenja, | povjerenja, | poštovanja | i načelima jednakih mogućnosti, | nediskriminacije i vrednovanja kroz znanje i rad, | jednom riječju - | na pravednosti. || Inzistirat ću na razvijanju sustava | koji će potaknuti građane da prihvate i žive ove vrijednosti i načela, | a ne | da se osjećaju gubitnicima ako to čine. ||

Drugim riječima, | inzistirat ću na sustavu u kojem će biti kristalno jasno | da se korupcija i kriminal ne isplate. || Imovina i društveni status stečeni na kriminalnoj osnovi neće biti dugoga vijeka. | Vratit ćemo ljudima dostojanstvo i vjeru u to | da se poštenje i odgovornost isplate. ||

Velika je odgovornost svih nas | u ostvarivanju takve države | i društva. | Ja tu odgovornost prepoznajem i spreman sam | svojim primjerom i | radom | potaknuti institucije, a time i građane, da krenu tim putem. || Ali vidim da danas | praktično svi težimo biti na tome putu. | Vidim spremnost da se krene tim putem | i novu snagu koja se rađa, | snagu koja je spremna iznijeti dubinske reforme | koje će Hrvatsku učiniti boljom i pravednijom. || Malodušje i nemoć ostavimo prošlim vremenima, | a u novo vrijeme unosimo i novu odlučnost. | Zato vas molim, | ni u jednom trenutku ne zaboravite da je ovo | Vaša zemlja, | u Vašim rukama | i da nema drugoga gospodara osim Vas! ||

U XXI. stoljeću ujedinit ćemo se u borbi protiv korupcije i kriminala, | tog karcinoma zdravog, | pravednog | i naprednog društva. || Nije nam svejedno i nećemo više | nijemo i nemoćno stajati | dok prljavi novac kupuje hrvatsku imovinu | i osvaja gospodarske resurse, | omogućava lažne diplome, | privilegije | i nezasluzeno bogatstvo. | Kao predsjednik Republike obećavam | da nikada neću odustati | u borbi za pravedno društvo. || Neću posustati u beskompromisnom obračunu | s korupcijom, | gdje god se pojavi. | Svaki dan svoga mandata | vodit ću se ovom istinom: | Vaša dobrobit | - moja je dužnost i cilj moga djelovanja! ||

U XXI. stoljeću izgrađivat ćemo državu | utemeljenu na znanju, | novim tehnologijama i konceptu održivog razvoja. | Moderna država stasala sve do kraja prošlog stoljeća | u zapadnim demokracijama, | koja danas uglavnom dobro zadovoljava potrebe | svojih građana, | već sutra neće biti dovoljna. || Nova, postmoderna država, morat će | prihvatiti klimatske promjene, | stroge ekološke standarde, | ostvariti globalnu informatiziranost, | spoznati novo poimanje ljudskih prava te znanost, | obrazovanje i kulturu | afirmirati kao poluge napretka i očuvanja vlastitog identiteta | u globalnom i multikulturnom društvu. ||

Takva će država biti | i učinkovit servis građanima i gospodarstvu. | Bit će to država novoartikulirane suverenosti | koja nije u sukobu, | već u sinergiji s drugim državama, | asocijacijama i međunarodnim organizacijama. || U takvoj će se zemlji građani Hrvatske uistinu biti građanima Europe i Svijeta. ||

Kao predsjednik Hrvatske, | spreman sam biti na čelu promjena | koje očekuju našu domovinu. | Znam da ne mogu sam. |

Trebam Vladu, | Sabor, | političke stranke, | ali prije svega | Vas | - dragi građani ove lijepe zemlje. | Zajedno ćemo ispisati novu stranicu naše povijesti. || Krećemo na jedan novi put, | put stabilnije, | sigurnije i gospodarski razvijenije zemlje, | na put demokratskog i kulturnog napretka i socijalnog blagostanja. || Put koji nije brz, | put koji nije lagan. | Bit ćemo snaga | koja mijenja izgled ove zemlje, ruši temelje nepravdi | i stvara novu Hrvatsku. ||

Bit će to napokon zemlja kakvu zaslužujemo, | bit će to lijep, | poželjan dom | svih poštenih ljudi. |

Građani Republike Hrvatske, | hvala Vam, | i još jedanput obećavam: | "Služit ću Vam, | služiti ću našoj zemlji!" |

Živjeli i živjela nam naša Hrvatska! ||

Inauguracijski govor Kolinde Grabar-Kitarović (obilježen stankama)

Hrvatice i Hrvati u domovini i svijetu, |

i sve hrvatske državljanke i državljani, |

poštovani visoki gosti i uzvanici, |

dragi prijatelji, |

Prisegom | koju sam | upravo položila, | obvezala sam se da ću služiti hrvatskom narodu | i svim hrvatskim državljanima. | S neizmjernim ponosom, | ali istodobno svjesna velike odgovornosti, | preuzimam dužnost hrvatske predsjednice. ||

U ovom svečanom trenutku | sjećamo se svih onih znanih | i neznanih | hrvatskih kćeri | i sinova koji su svoje živote, | tijekom tisućljetne borbe za hrvatsku samostalnost, | ugradili | u temelje moderne hrvatske države. || Posebnu zahvalnost | iskazujem hrvatskim braniteljima, | koji su bili | i ostat će zaglavni kamen naše domovine Hrvatske. || Osobitu zahvalnost dugujemo prvom hrvatskom predsjedniku | dr. Franji Tuđmanu, | predvodniku tog povijesnog pothvata i utemeljitelju suvremene hrvatske države. ||

Izbori su | iza nas. Hrvatska se | još jednom potvrdila kao demokratska | i uređena država. || Sve naše razlike koje su došle | do izražaja i tijekom kampanje, | već | od danas | moramo pretvoriti | u našu snagu. || Bit ću predsjednica svih | hrvatskih građana, | bez obzira na političko opredjeljenje, | etničku, | vjersku | i spolnu orijentaciju | i pripadnost. | Beskompromisno ću štiti | socijalno najugroženije. || Uloga predsjednice Republike jasno je definirana hrvatskim Ustavom. || No, isto tako, | svjesna sam svoje odgovornosti prema hrvatskim građanima, | kao jedini visoki državni dužnosnik | kojega građani izravno biraju. ||

Stoga vam se u ovom svečanom trenutku | izravno i obraćam: |

Hrvatice i Hrvati, građanke i građani Hrvatske! ||

Vi ste mi | ukazali povjerenje | i vama ću polagati račune! || Bit ću | vaš glas, | bit ću | vaša predsjednica. | Jedna sam od vas | i dat ću sve od sebe da Hrvatsku učinimo bogatom državom, | iz koje mladi | neće odlaziti, | u kojoj će se više radati nego umirati, | gdje će naši ljudi u zlatnoj životnoj dobi | uživati plodove svoga rada. ||

Ako pogriješim, | a onaj tko radi, taj i griješi, | imat ću snage priznati | i ispraviti pogrešku. || Ipak, svi smo mi samo ljudi. | No, odgovorno tvrdim, | nikada | neću učiniti ništa | protiv hrvatskih nacionalnih interesa! ||

Želim zahvaliti i svojim prethodnicima | – gospodinu Stjepanu Mesiću | i gospodinu Ivi Josipoviću | – na njihovom doprinosu | izgradnji hrvatske demokracije. | Neću se ustručavati pitati za savjet, | jer i svoje različitosti moramo koristiti | za dobrobit države. ||

Pozivam | sve nas u Hrvatskoj | da ostavimo povijesti naše podjele i zablude. | Samo zajedništvom cijeloga naroda | možemo izgraditi | bolju Hrvatsku. || Natječimo se | idejama, | rješenjima | i inovacijama, | a ne povijesnim ulogama naših roditelja ili djedova. | Ideološkim podjelama nećemo ostvariti bolji život, | niti ćemo biti bolji ljudi. || Samo ćemo produbiti stare podjele | i stvoriti nove sukobe | koji nikada nikome nisu donijeli dobro. || Kao što je predsjednik Tuđman | pomirbom podijeljenog hrvatskoga nacionalnog bića | stvorio preduvjete | za uspostavu hrvatske države, | tako i mi danas | novim hrvatskim zajedništvom | moramo otvoriti novu stranicu naše bolje budućnosti. | Tražimo bolji život u budućnosti, | a ne u prošlosti! ||

Istinsko domoljublje, | u koje vjerujem | i za kojega ću se boriti svakoga dana | mojega služenja domovini i vama, | temelj je izgradnje bolje Hrvatske. || Ljubiti domovinu | ne znači samo desnicu na srcu | kad pozdravljamo našu himnu. || Domoljublje | nije samo nacionalni dres | ili šal oko vrata | kada nastupaju naši sportaši. | Za ljubiti Hrvatsku nije dovoljno istaknuti zastavu | na prozoru, | niti je domoljublje samo osjećaj ponosa u dane naših državnih praznika | kada se prisjećamo naših pobjeda. || Domoljublje se izražava na mnoge načine, | no ono što nam treba biti najviše pri srcu | ponajprije je naše djelo na korist Domovini: | naš rad, | trud, | znanje, | izvrsnost, | stvaranje, | poštivanje zakona, | odgoj djece, | pomoć starijima, | solidarnost prema potrebitima, | briga za drugoga, | međusobno poštovanje, | lijepa riječ i gesta darivanja. | Tko tako voli Hrvatsku, istinski je domoljub! ||

Dragi prijatelji, |

Naše gospodarstvo, | kao i standard naših građana, | već su šestu godinu pogođeni krizom. | Desetci tisuća mladih napuštaju Hrvatsku. || Među njima | velik je broj onih fakultetski obrazovanih, | koji bi trebali biti nositelji razvoja. | Imamo izrazito negativne demografske trendove. | Starimo kao nacija. | Mnoge tvrtke odlaze u stečaj, | druge, pak, | gube utrku konkurentnosti na tržištu, | ljudi ostaju bez posla, | obitelji bez prihoda. ||

Svjedoci smo teških poremećaja, koji traže | žurno | i usklađeno djelovanje svih sastavnica državne vlasti, | kao i sindikata i poslodavaca. | Nalazimo se u trenutku | koji traži široki | nacionalni konsenzus oko ključnih pitanja | . Nema ni prostora | ni vremena za podjele. ||

Snagu za postizanje takve vrste zajedništva | već smo pokazali u nekoliko bitnih trenutaka | tijekom protekla dva desetljeća. || Krajnje je vrijeme da se i u savladavanju gospodarske krize | izdignemo iznad pojedinačnih i stranačkih interesa. || Vrijeme je da se okrenemo budućnosti | i da provedemo promjene | koje je nemoguće odgađati. | Valja nam | prestati živjeti od novca | posuđenog od budućih generacija. ||

Naš | strateški nacionalni interes | moraju biti nova radna mjesta. || Moramo | napokon shvatiti kako nova radna mjesta | ne stvara država, | već privatna inicijativa, odnosno poduzetnici. |

Zalažem se | za nultu stopu tolerancije na korupciju | i pozdravljam sve aktivnosti | nadležnih institucija u iskorjenjivanju te pošasti. || Istodobno, | ne smijemo stvarati antipoduzetničku klimu. ||

Upućujem poziv Vladi | da učini sve | kako bi poreznom politikom motivirala, | a uklanjanjem administrativnih prepreka osnažila poduzetničku klimu | i time potaknula snažniju privatnu inicijativu. || Moramo poticati nadmetanje poslovnih ideja | i graditi pozitivno ozračje, | koje će rezultirati | novim poslovnim projektima. ||

Naše more, | turizam, | naša poljoprivreda, | ribarstvo, | šumarstvo, | vodno gospodarstvo, | naši poljoprivrednici i ribari, | naši težaci, | naša su snaga. ||

Usmjerenost prema obiteljskom gospodarstvu, | obrtništvu, | malom i srednjem poduzetništvu, | inovacijama, | primjenama čiste tehnologije, | mora biti naša strateška orijentacija. || Postanimo napokon istinski svjesni komparativnih prednosti | ove prekrasne zemlje | i počnimo ih odgovorno, | ali i odlučno koristiti. ||

Moramo biti otvoreni prema novim | investicijama | i aktivno pronalaziti | nova tržišta, | u čemu ću se maksimalno angažirati | i vrlo aktivno surađivati s poduzetnicima i investitorima. || Izvoz mora biti naše trajno usmjerenje, | a gospodarska diplomacija | važna poluga u otvaranju novih tržišta. | Bit ću prvi gospodarski diplomat naše države | i neumorno ću poticati izvoznike | na iskorake | koji se danas čine nemogućima. || Prije svega, | moramo bolje iskoristiti članstvo u Europskoj uniji | kao i sporazume o slobodnoj trgovini, kako bismo izvoznicima otvarali i nova netradicionalna tržišta. ||

Među preduvjete uspješnosti, | odnosno konkurentnosti u uvjetima globalizacije, | svakako pripadaju | kvalitetno obrazovanje, | razvoj znanosti | i istraživački rad. | Naše škole i sveučilišta, | kao i znanstveno-istraživačke centre, | moramo programski prilagoditi novom vremenu. | Moramo se okrenuti usvajanju praktičnih znanja | i vještina | i na taj način pripremati učenike i studente | za radne i životne izazove koji ih očekuju. ||

Moramo napokon | definirati glavne odrednice svojega razvitka, | početi istinski vjerovati u održivi razvoj | i biti svjesni što on uistinu znači – razvoj koji vodi računa o okolišu, | ali istodobno ostavlja prostor | za napredak i rast. | Učimo od onih koji su | uspješno zaštitili i | vlastiti okoliš | i vlastitu baštinu i otvorimo vrata razvoju. ||

Želim | da nakon | gotovo dvije godine članstva | svi zajedno napokon | počnemo | živjeti život | članice Europske unije. || Moramo pojačati napore | kako bi sredstva europskih fondova bila dostupna i iskorištena u najkraćem mogućem roku. ||

Dame i gospodo, |

Kao vrhovna zapovjednica, | želim | vrlo jasno naglasiti | kako ćemo naše Oružane snage | razvijati i čuvati. | Članstvo u NATO-u | jamči nam sigurnost, | ali najbolji jamac naše opstojnosti i suvereniteta | uvijek će biti moderne | i dobro opremljene hrvatske Oružane snage. || Hrvatska je | miroljubiva zemlja | i nikada nikome neće biti prijatelj, | no suvremeni svijet donosi sasvim nove izazove, | poglavito rastući međunarodni terorizam. || Snažne oružane snage jamac su | stabilnosti | i čuvar demokratskih vrijednosti. | S ovog mjesta pozdravljam naše vojnike i vojnike, | časnice i časnike | u Afganistanu | i mirovnim misijama diljem svijeta. || Oni nam služe na čast i naš su ponos. || Nikada ne smijemo smetnuti s uma činjenicu | da su pripadnici naših Oružanih snaga spremni svojim životom | u svakom trenutku braniti našu sigurnost | i univerzalne civilizacijske vrijednosti. ||

Ne možemo i ne smijemo podcjenjivati | ozbiljnost | zabrinjavajućeg razvoja događaja u međunarodnim odnosima. || Neprestance izbijaju novi ratovi i sukobi. | Svjedočimo urušavanju dosadašnjeg poretka na mnogim stranama svijeta. |

Hrvatska ima svoj stav, | svoju politiku | i svoje interese. || Njih ćemo aktivnije zastupati. || Za njih ćemo se zalagati i boriti na svim razinama bez zadržke! |

Za to nam je potrebno | nacionalno zajedništvo oko strateških pitanja, | stabilna ekonomija, | energetska neovisnost, | sposobna i agilna diplomacija | i moderna, | dobro opremljena vojska uklopljena u | NATO sustav. || Sve su to ključne komponente nacionalne sigurnosti. |

Hrvatska će | svoju vanjsku politiku i dalje voditi kroz suradnju s našim saveznicima | unutar EU i NATO-a, | kao i kroz suradnju sa susjedima. || Naš | trajni strateški nacionalni interes ostaje uključivanje cijeloga prostora | Jugoistočne Europe | u europske i euroatlantske integracije || jer svaka druga opcija produljuje neizvjesnost | i u konačnici može voditi obnovi crta podjela | i razdvajanja. ||

Želim da države Jugoistočne Europe postanu članice | europske obitelji | i u tom pogledu | pružamo ruku suradnje. | Očekujem | da sa susjedima napokon riješimo otvorena pitanja | poput graničnih sporova, | a u odnosima sa Srbijom | posebno mjesto imat će status nestalih u Domovinskom ratu, | kao i međusobna zaštita prava manjina. || Nacionalne manjine bogatstvo su Hrvatske. | Razvijat će i štiti njihova prava, | ali i promicati prava Hrvata u susjednim državama. ||

Jedan od najvažnijih vanjskopolitičkih ciljeva jest položaj | i zaštita hrvatskog naroda u Bosni | i Hercegovini. || Bosnu i Hercegovinu | vidim kao državu triju jednakopravnih | konstitutivnih naroda: | Bošnjaka, Srba i Hrvata. || Želim svesrdno pomoći kako bi Bosna i Hercegovina učvrstila svoju državnost na temelju | pune ravnopravnosti | triju konstitutivnih naroda | i o tome će | posebno skrbiti. ||

Koristim prigodu našem iseljeništvu | diljem svijeta uputiti | posebnu poruku. | I vi ste Hrvatska | i nikada neću dopustiti | da bilo tko zanemari vašu ulogu | i doprinos u stvaranju hrvatske države. || Vi ste važna poveznica Domovine sa svijetom, | ali i naša bitna sastavnica | koja će i dalje pridonositi našem nacionalnom razvitku. || Vrata Hrvatske

široom su vam otvorena. || Vaše znanje i iskustvo | dragocjeni su Domovini. | Na nama u Hrvatskoj obveza je pružiti vam | iskrenu | i stvarnu priliku | za ulaganja, | obrazovanje | i povratak. ||

Poštovani uzvanici, dame i gospodo, |

Moj će mandat posebice biti posvećen | mladima. | Moramo im otvoriti prostor u gospodarstvu, | politici i društvenom životu. || Moramo im dati posao. | Neka se čuje njihov glas | – oni su obrazovani, željni uspjeha i neopterećeni prošlošću. || Vidim ih kao predvodnike novog hrvatskog zajedništva. ||

Želim posebno naglasiti i ovo. |

Kao prva hrvatska predsjednica, | ponosna sam | što je naše društvo napravilo civilizacijski iskorak. || Mnogi su me | prije objave kandidature pitali | – zašto ideš u to? || Hrvatska još nije spremna za ženu predsjednicu. || To me je dodatno motiviralo | jer sam znala da naš narod zna donijeti pravu odluku. || Pozorno ću pratiti poštivanje Ustava koji ravnopravnost spolova svrstava | u najveće vrednote ustavnog poretka, | baš kao i druge vrednote koje štite | manjinske društvene skupine, | jer to govori o uljuđenosti društva | i predstavlja mjeru poštovanja prema nama samima. ||

Dame i gospodo, |

U ovom svečanom trenutku želim istaknuti i važnost naše kulture, | tradicije, | obitelji | i vjere. | Te sastavnice | kroz povijest su očuvale našu samobitnost. || Naš je narod kroz povijest iznjedrio | velike znanstvenike, | inovatore, | umjetnike i sportaše, | čime je pridonio civilizacijskom razvoju. || Preda mnom | i pred svima nama | velika je odgovornost i dužnost, | prije svega prema našim potomcima, i dalje čuvati, | promicati | i razvijati našu kulturu, | naš identitet i naše ime. ||

Inauguracijska svečanost || uvijek će predstavljati i proslavu hrvatske državnosti, | našega nacionalnog osjećaja | na kojeg smo ponosni, | ali i naše otvorenosti prema drugima | i prema svijetu u čijem ćemo | uređenju i upravljanju aktivno sudjelovati. || Činom prisege preuzela | sam kontinuitet | časnog služenja hrvatskom narodu | i svim hrvatskim državljanima. | Svoje ustavne ovlasti | koristit ću na dobrobit sviju u Hrvatskoj, | a vodit ću se domoljubljem, | uključivošću, | poštovanjem | i zaštitom nacionalnih interesa. || Hrvatska će biti bogata zemlja, | jer ne postoji nijedan razlog da to ne bude. || Želim jednoga dana svojim unucima pričati | o vremenu kada smo, | kao i u Domovinskom ratu, | stali jedni uz druge u borbi za bolji život u Hrvatskoj | i kako smo i tu bitku dobili. || Jer mi smo | pobjednički narod, | postojan narod, | vrijedan narod. | Nema toga što mi | ne možemo postići kad smo jedinstveni. |

VJERUJEM | U TE, ZEMLJO | MOJA | HRVATSKA! ||

Inauguracijski govor Franje Tuđmana

Hrvatice i Hrvati u Domovini i u svijetu,

građanke i građani Republike Hrvatske!

U ovom svečanom trenutku, kao - voljom naroda ponovno izabrani - Predsjednik Republike Hrvatske, obraćam vam se ovom prisežnom poslanicom:

Izražavajući zahvalnost članovima Hrvatske demokratske zajednice - koja je bila nosilac moje kandidature - i svima onima koji su svoj glas dali za mene, svečano izjavljujem, da ću biti nepristran Predsjednik svih Hrvata, i svih hrvatskih državljana. Bez obzira na njihove stranačke, ili ine osobitosti.

Davši prisegu, kao hrvatski državni poglavar, obvezao sam se da ću vjerno služiti hrvatskom narodu i svima hrvatskim građanima. To ponajprije znači da ću dostojno braniti i štiti hrvatske nacionalne i državne interese. U tu svrhu činit ću sve, da sveukupna hrvatska vlast, i svi hrvatski građani, dosljedno štiju Ustav i pravni poredak.

Moja je ustavna obveza, da kao državni poglavar, izravno izabran od naroda, osiguram jedinstvo hrvatske državne vlasti - izvršne, zakonodavne i sudbene, u provedbi sveukupne državne politike. Samo zajedničkim stvaralačkim pregnućima svih tijela državne vlasti, i građana svih slojeva stanovništva, možemo - uz Božju pomoć - osigurati: stabilnost svoga demokratskog poretka; neprestani gospodarski i kulturni razvitak; rast blagostanja za sve građane, te međunarodnu sigurnost svoje Domovine, samostalne i nezavisne, suverene i demokratske hrvatske države.

Štovani hrvatski građani!

Naraštajima našega doba povijest je dodijelila ispunjenje devetstoljetnog hrvatskog sna. Programom nacionalnog preporoda, koji je pozivom na pomirbu zavađenog i rastrojenog hrvatstva i domovinske i iseljene Hrvatske, obuhvatio sve stališe i sve naraštaje, ostvarili smo najviše nacionalne i slobodarske ciljeve, za koje su živjeli, i umirali, hrvatski ljudi tijekom duge, tegobne i neizvjesne povijesti.

Pod cijenu velikih, ali srazmjerno malih žrtava, u odnosu na one iz najnovije povijesti, oživotvorili smo svoju slobodu, svoju državnu samostalnost i nezavisnost, svoju demokraciju, svoje časno mjesto u svjetskoj zajednici suverenih naroda i država.

Od povijesnog objekta hrvatski je narod, napokon, postao subjekt u međunarodnom poretku suvremenog čovječanstva.

Nacionalno-državno osamostaljenje hrvatskog naroda praćeno je, ponekad, od nekih utjecajnih svjetskih čimbenika s nerazumijevanjem, pa i s nepovjerenjem i nesklonošću. Takav odnos uvjetovan je nastojanjem da se, pod svaku cijenu, održi međunarodni poredak,

stvoren voljom pobjedničkih sila u prvom i u drugom svjetskom ratu.

Osim toga, mnogi u međunarodnoj zajednici i svjetskoj politici, izvlače iznenađujuće jednostrane ili pojednostavljene zaključke, iz bitnih značajki suvremenog čovječanstva. Polazeći od činjenice da se svijet - na dostignutom stupnju civilizacije - sve više tehnološki i informacijski integrira, oni teže nametanju svoje isključive volje u regionalnim i globalnim okvirima. Oni - s osnova univerzalističkih i liberalističko-socijalističkih pogleda - ne uzimaju u obzir drugu bitnu značajku današnjeg doba, koja govori da se svijet, baš u okviru civilizacijskog napretka i integracije, istodobno sve više nacionalno individualizira. Budući da se to očituje u sve većem broju slučajeva državnog osamostaljenja - do jučer nesamostalnih i združenih, pače i nepoznatih i nepriznatih, tzv. nepovijesnih naroda - oni žele spriječiti takve pojave jer one tobože nisu u duhu civilizacijskog napretka, i, po njihovu, zamršuju međunarodne odnose.

No, na primjeru Hrvatske očitovala se i ona druga, razboritija i dubokoumnija misao, koja je u skladu s društvenim kretanjima današnjega svijeta. Nasuprot zaprepašujućeg suprotstavljanja, svijet je i s divljenjem pratio, začudno, osamostaljenje Hrvatske. U potki takva pozitivnog odnosa utkana je spoznaja, da narodni i državni subjekti ostaju nezamjenjive sastavnice svjetske zajednice, i međunarodnog poretka. I još k tome, da je hrvatski narod jedan od najstarijih naroda današnje Europe, pa mu se na osnovama bilo kakvih načela, a najmanje morala, ne može odricati pravo na državnu samosvojnost.

Uskrsnuvši i obranivši, svoju državnu suverenost, - koju smo imali od VII. do XII. stoljeća, a zatim sačuvali nacionalno-državnu samobitnost, makar i u okrnjenom obliku - na nama je, danas, prešna zadaća, da neobaviješteni i umišljeni svijet uvjerimo o stvarnoj istini o našoj prošlosti i sadašnjosti; o našim nedostupnim državnim interesima, i o našem svrhovitom mjestu u međunarodnoj zajednici. Po svom geopolitičkom položaju, hrvatski narod, oduvijek, pripada zapadnoj, sredozemnoj i srednjoeuropskoj civilizacijskoj sferi. On je dao svoj golemi obol obrani zapadne civilizacije, od osmanlijske najezde na Europu, ali, također, i razvitku europske kulture. O tome hrvatski narod ima vjerodostojna svjedočanstva: u pisanim i kamenim spomenicima; u svojim gradovima; u svojoj književnosti i umjetnosti iz doba europskog humanizma i renesanse; iz čitavoga svoga četrnaeststoljetnog bivstvovanja na ovom području, između Drave, Dunava i Jadrana.

Danas je Hrvatska važan i nezaobilazan čimbenik, u uspostavi mira i novog međunarodnog poretka, nakon sloma komunističkog sustava i višenacionalnih država, kakve su bile SFRJ, ČSR i SSSR. Hrvatska ima uspostavljene, pa i razvijene i prijateljske odnose, s većinom zemalja današnjega svijeta. Ona je konstruktivan član i svjetske Organizacije ujedinjenih naroda, te Organizacije o europskoj sigurnosti i suradnji (OEES) i Vijeća Europe. Hrvatska pridaje posebnu važnost suradnji s glavnom svjetskom velesilom SAD, ali i s EU, i sa svim državama u njezinu okviru, i posebno sa susjednom Italijom, te s Francuskom, Njemačkom i Velikom Britanijom. Posebnu pozornost pridajemo razvitku prijateljskih odnosa sa zemljama Srednje Europe, te s velikom Kinom i Rusijom, i s islamskim zemljama.

Hrvatska daje, dosljednu, potporu oživotvorenju Daytonskog sporazuma, o rješenju bosanske krize; te Washingtonskog sporazuma o hrvatsko-muslimanskoj Federaciji u BiH, i o njezinoj suradnji s Hrvatskom.

Do Washingtonskog i Daytonskog sporazuma moglo je doći nakon što je hrvatski narod, zajedničkom borbom domovinske i iseljene Hrvatske, i osobito jedinstvom Hrvata iz Hrvatske i BiH, spriječio ciljeve jugokomunističke i velikosrpske agresije da pokori i Hrvatsku i BiH. Ali također i namjeru, da se - na račun i hrvatskih područja - uspostavi posebna muslimanska država.

U izvanredno složenim međunarodnim okolnostima hrvatskom slogom uspostavili smo državu, te osigurali opstojnost samostalne Hrvatske, i konstitutivnost hrvatskog naroda u BiH, uz međunarodnu suglasnost o povezanosti hrvatsko-muslimanske Federacije s Hrvatskom.

Hrvatska je za punu normalizaciju odnosa sa SR Jugoslavijom, a i za razvitak, što svestranijih gospodarskih i drugih odnosa i sa svim drugim zemljama jugoistočne Europe.

Ali, oslobodivši se komunističko-totalitarističkog i jugoslavenkog jarma, Hrvatska odlučno odbija svaku mogućnost ponovne političke integracije u balkanskim, ili inim jugoistočno-euroopskim okvirima.

Hrvatska teži punoj suradnji sa zemljama Srednje Europe, te integraciji u euro-atlantski gospodarski i sigurnosni sustav.

Sa svima državama, i međunarodnim i svjetskim čimbenicima, Hrvatska je spremna razvijati odnose na osnovama međusobnog poštivanja i dijaloga. Međutim, Hrvatska neće popustiti ni pod kakvim pritiscima, niti pristati na ustupke koji bi bili u suprotnosti s njezinim nacionalnim interesima, ili bi u bitnome narušavali njezinu državnu suverenost.

Hrvatice i Hrvati, i svi hrvatski državljani!

Početak moga novog predsjedničkog mandata podudara se s novim razdobljem, u izgradnji samostalne i demokratske hrvatske države.

Ove godine nalazimo se pred svršetkom mirne reintegracije područja Hrvatskog Podunavlja, koje je bilo okupirano jugosrpskom agresijom, a potom pod privremenom upravom Ujedinjenih naroda (UNTAES-a). Time se i posljednji pedalj teritorija Republike Hrvatske stvarno vraća pod njezin državni suverenitet.

To je ujedno i zadnji čin pobjedonosnog završetka, nametnutoga nam, domovinskog rata.

Sada se sa svim raspoloživim snagama i sredstvima, tvarnim i duhovnim izvorima, možemo posvetiti obnovi i izgradnji svoje Domovine. Obnova razrušenih dobara i područja, i povratak prognanika, zahtijevat će, još nekoliko godina, goleme napore i velika novčana sredstva. Da bismo tu prešnu zadaću mogli obaviti, što brže i što uspješnije, potrebno je razumijevanje i naprezanje svih tijela državne uprave, ali i svih društvenih čimbenika, i svega pučanstva.

U gospodarskom razvitku dosada smo - na osnovama slobodnog tržišta i privatnog poduzetništva - postigli zamjetne rezultate, usprkos skrajnje nepovoljnim okolnostima, uzrokovanim agresijom, komunističkim nasljeđem i svojevrsnom izolacijom, ne samo zbog gubitka dotadašnjih vanjskih tržišta. Na opće čuđenje svijeta, uspjeli smo zbrinuti stotine tisuća prognanika, izbjeglica i svih stradalnika rata; te istodobno oboriti hiperinflaciju; uvesti novu, vlastitu, stabilnu, valutu; prikupiti znatne devizne pričuve; oživjeti proizvodnju i sveukupno gospodarstvo.

S postignutim rezultatima Hrvatska je stekla ugled u svijetu, kao jedna od najprosperitetnijih od bivših socijalističkih zemalja. Zadobivši izričito povjerenje poslovnoga svijeta, naša je zemlja privlačna za priljev, i za izravna ulaganja, stranog kapitala.

Naši naponi u gospodarskom razvitku, u narednom razdoblju, moraju biti usredotočeni na povećanje proizvodnje i zaposlenosti, na modernizaciju i veću učinkovitost svih gospodarskih subjekata. Povećanjem i bržim rastom nacionalnog dohotka (oko šest do sedam posto godišnje), moramo osigurati povećanje životnog standarda, i socijalne sigurnosti svih zaposlenih. To je preduvjet, da i umirovljenicima, povećanjem mirovina, osiguramo mirnu i zadovoljnu starost, a mladima zaposlenje i rješavanje stambenog pitanja.

Za sveukupni gospodarski život, a pogotovo za turizam, od naročite je važnosti da što prije dovršimo izgradnju strateške mreže prometne i energetske infrastrukture, u čemu je Hrvatska u bivšoj jugoslavenskoj zajednici bila sustavno zapostavljena.

Hrvatska vlast mora brinuti o napretku i boljitku svih društvenih stališa i svih svojih građana.

Za opći gospodarski razvitak, od velike je važnosti napredak sela, što valja osigurati modernizacijom svega poljodjelstva, i osobito poticanjem obiteljskih gospodarstava.

S obzirom na to, da - i naše, i sveopće - iskustvo opominje, da se u zaštiti svojih nacionalnih i državnih interesa moramo oslanjati, prije svega, na vlastite snage - jedna od prvotnih zadaća, ne samo državne vlasti nego i svih društvenih i znanstvenih subjekata, mora biti briga o jačanju obrambene moći naše oružane sile, na pobjedonosnim tradicijama Hrvatske vojske iz domovinskog rata.

Za sveukupni - društveni, gospodarski, kulturni i znanstveni - napredak Hrvatske, od bitne je važnosti dalji razvitak demokracije, na počelima vlastitih iskustava i probitaka, te onih iz suvremenoga svijeta. Bitna pretpostavka za to jest: poštivanje ustavnog i jačanje pravnog poretka. Državno-upravna vlast - koja je izabrana voljom naroda - mora, na svim razinama, osigurati vladavinu prava i nepodmitljive socijalne pravde. Vlast u cjelini, i svaki pojedini sudionik u njoj, mora se dosljedno pridržavati ustavno-pravnih načela o poštivanju demokratskih sloboda, te ljudskih i manjinskih prava.

Upravo radi toga valja poticati podizanje svijesti građana o njihovoj odgovornosti za ispunjavanje - pojedinačnih i društvenih - obveza prema svojoj državi.

Od prvih dana, uspostave samostalne Hrvatske, zahtijevao sam - a sada ću u mirnodopskim okolnostima još odlučnije na tome ustrajati - da se iz redova naše istinski demokratske vlasti bespogovorno uklanjaju svi ostaci komunističkog nenarodnog režima, i sve pojavnosti birokracije, i činovničke samovolje prema građanima, a neodgovornosti prema državi.

U svom novom mandatu, zahtijevat ću skrajnju dosljednost u beskompromisnom sprečavanju i obračunu sa svim oblicima mita i korupcije, odnosno svake zloporabe službenog položaja, ili potkradanja državne imovine. Ali također i ilegalnog rada, te izbjegavanja poreznih i drugih obveza, ili stečenih privilegija na protuzakonit način.

S obzirom na izrazito nepovoljne demografske prilike, uzrokovane protuhrvatskim režimima u prošlosti, valja nam odlučnije rješavati uvjete za brži i što brojniji povratak iseljenika, i privremeno zaposlenih u inozemstvu.

Moramo biti svjesni, da od demografske obnove zavisi i sveopći napredak Hrvatske. Stoga moramo posebnu brigu posvetiti položaju žene i majke, te svestranom osiguranju budućnosti mladih u svojoj Domovini.

U nastavku općeg političkog preporoda hrvatskog naroda - s kojim smo tisućljetni san o svojoj slobodi i svojoj državi pretvorili u stvarnost - sada, na prijelazu iz drugog u treće tisućljeće, na nama je, da dovršimo i punu integraciju hrvatskoga nacionalnog bića, u teritorijalnom i u duhovnom smislu. Zbog teritorijalne podijeljenosti, te državno-političke nesamostalnosti, hrvatski narod nikada do sada nije mogao ostvariti tu pretpostavku svoje trajne državne samosvojnosti. U tu svrhu, ali i radi što uspješnijeg rješavanja svih aktualnih problema, iz unutrašnjeg i međunarodnog života, potrebna je svijest, kako za prevladavanje svih pojavnosti regionalističko-autonomaškog podvajanja, tako i za suradnju svih političkih i društvenih čimbenika - iz većinskih i oporbenih redova - kad su u pitanju općenacionalni i državni interesi. To nije nikakav uskonacionalistički zahtjev, već poziv na nužnost prihvaćanja visokih načela, kojih se pridržavaju u svojoj državnoj politici svi zreli narodi.

U stvaralačkom raspravljanju, i pregnuću svih političkih i društvenih subjekata, oko rješavanja svih aktualnih pitanja - a ne u nihilističkom poricanju i anarhističkom rastrojstvu, ili demagoškom obmanjivanju - možemo postići i svrhovitije rezultate u gospodarskom i kulturno-znanstvenom razvitku, u podizanju životnog standarda svega pučanstva, te u jačanju međunarodnog položaja svoje države.

Uvjeren sam da će hrvatski narod - koji je pod svojim razboritim i odlučnim vodstvom, i u najtežim unutarnjim i vanjskim okolnostima - ostvario svoje povijesne ciljeve, znati sačuvati i učvrstiti sve stečevine svoje nadživotne borbe, za svoju slobodu i svoju državu.

Kao hrvatski državni poglavar, - svjestan svoje odgovornosti pred hrvatskim narodom i svim hrvatskim građanima, pred Bogom i međunarodnom zajednicom, u njezinoj brizi za mirom -

u svom novom predsjedničkom mandatu učinit ću sve, u okviru svojih ustavnih ovlasti, da bih osigurao, što potpunije, ostvarenje iznijetih ciljeva i zadaća. Da, u hrvatskoj nacionalnoj slozi, gradimo svoju Domovinu tako, da Hrvatska bude zemlja demokratskih ljudskih sloboda, gospodarsko-kulturnog procvata, blagostanja i sreće svih njezinih građana. Da Hrvatska bude snažan čimbenik mira, suradnje među narodima, i stabilnosti novog međunarodnog poretka, u ovom dijelu svijeta.

Inauguracijski govor Stjepana Mesića

18.02.2000. Inauguracijski govor Stjepana Mesića

Građani Republike Hrvatske,

Cijenjeni gosti i uzvanici iz zemlje i inozemstva,

Dragi prijatelji,

Obraćam Vam se s osjećajem duboke počasti i odgovornosti spram visoke dužnosti kojoj sam upravo prisegao.

Povjerenje građana Hrvatske obvezuje. Njima dugujem ovu čast. Zajedno s vama, dragi sunarodnjaci, uložiti ću sve svoje sposobnosti, svoju snagu i um da u tom zajedničkom poslu učinimo Hrvatsku boljom i drugačijom.

Obnašat ću svoju dužnost odgovorno i savjesno.

Bit ću Predsjednik svih građana ove zemlje.

Isto tako bit ću građanin Predsjednik.

Želim nastaviti naše neposredne susrete i razgovore. Oni su mi bili i poticaj i usmjerenje kako i za što se boriti na političkoj i javnoj sceni sve ove godine iza nas. Od Hrvatskog proljeća do hrvatske samostalnosti, od prvih demokratskih izbora do današnjeg dana.

Dame i gospodo,

Počašćen sam što danas i ovdje mogu pozdraviti brojne poštovane goste iz Europe i svijeta.

Vaša nazočnost još je jedna gesta široke međunarodne potpore politici demokratskog zaokreta. Plebiscitarno izglasovanoj 3., a zatim i 24. siječnja. Ta se promjena hrvatske političke scene potvrđuje i ovim današnjim događajem. Vaša potpora i brojne čestitke obvezuju. Hrvatskoj je, nakon parlamentarnih izbora, pružena i ruka dobrodošlice u krug institucija demokratskih država Europe i svijeta. Ponovno, kao i 15. siječnja 1992. kada je bila međunarodno priznata. Hvala vam na tome još jednom.

U obnašanju svoje dužnosti želim razvijati suradnju sa svima onima u svijetu koji u Hrvatskoj vide svojeg partnera i prijatelja. A takvih je, kao što danas ponovno vidimo i osjećamo, puno.

Jačanje neposrednih veza i odnosa među našim zemljama, narodima i građanima, bit će moja zadaća i bitan dio mojih predsjedničkih aktivnosti. Svijet se danas povezuje i prožima. Svemu tome Predsjednik Republike Hrvatske mora dati potporu punim autoritetom svoje funkcije i svojeg osobnog angažmana.

Kao Predsjednik Republike Hrvatske usko ću surađivati s Hrvatskim državnim saborom i Vladom; i s Predsjednikom Sabora i Vlade. Želim doprinijeti ostvarenju Programa promjena kojeg je Vlada predložila, a Hrvatski državni sabor podupro i usvojio. Naši građani za te promjene dali su svoj glas, i nakon godina čekanja i odricanja itekako ih zaslužuju. Koristim ovu prigodu pridružiti se pozivu koji je predsjednik Vlade uputio ukupnoj našoj javnosti. Udružimo snage i stvorimo Hrvatsku kakvu svi mi njeni građani sanjamo i zaslužujemo. Svi želimo da Hrvatska postane istinsko demokratsko društvo.

Učvrstiti sve institucije pravne države, poštovanje ljudskih i manjinskih prava, slobode medija, i stvaranje stabilnog i trajnog okvira tržišnog gospodarstva i socijalno odgovorne države, naša je zadaća i dužnost. Ostvariti ravnomjerni razvitak svih tradicionalnih hrvatskih regija; od kontinenta do obale, mora i otoka.

Hrvatska je bogata u svojoj raznolikosti. Stoga ću se zalagati za decentralizaciju države, razvitak lokalne samouprave i punu slobodu svih inicijativa iz svih krajeva Hrvatske. Sve to za nas danas, ali isto tako i naraštaj koji dolazi, i to neopterećen povijesnim i ratnim hipotekama. To su, uostalom, pokušavale ostvariti i generacije prije nas, u različitim burnim vremenima i okolnostima.

Hrvatska je oduvijek bila zemlja ljepote i šansi, ali i baš zato, raskrižje različitih interesa. Danas i ovdje na nama je izuzetna prilika i odgovornost stvoriti društvo koje pruža šansu sposobnima i otvara perspektive mladima. No, istovremeno i pruža socijalnu sigurnost svima koji su svoj život i radni vijek ugradili u svoju domovinu Hrvatsku.

Posebno ću se zalagati za dostojan život svih branitelja i članova njihovih obitelji, istinskih junaka i stožera našeg domovinskog rata. Događaja koji je stvorio temelje za samostalnu i suverenu Hrvatsku.

Učinit ću sve da bih potpomogao i konačni povratak prognanika svojim kućama.

Kao Predsjednik države djelovat ću u skladu s ustavnim ovlaštenjima protiv socijalne nepravde, kriminala i korupcije, te svakog oblika zlouporabe vlasti. Pred zakonom svatko mora biti jednak, bez obzira na dob i spol, nacionalnost, vjeru i političko uvjerenje.

Svaki naš građanin ima pravo na život u dostojanstvu i na perspektivu bolje budućnosti. Politika nije samo niti poglavito puki zanat i tehnologija. Politika bez morala i poštovanja etičkih vrijednosti gubi svaki ljudski smisao. Postaje teret na leđima nacije i građana, i hipoteka u odnosima sa svijetom. U Hrvatskoj novog, poslijeizbornog doba, nema više prostora niti smije biti okolnosti za "grijež struktura".

Dame i gospodo uzvanici,

Cijenjeni građani Republike Hrvatske,

Hrvatska želi živjeti u miru i suradnji sa susjedima. Sa svima koji već danas mogu ili će u skoroj budućnosti moći sudjelovati u civilnim vrijednostima suvremenog društva.

Učinit ćemo sve što je do nas da ova zemljopisna i politička regija u cjelini postane stabilna i sigurna; demokratska i prosperitetna. Poštovat ćemo preuzete međunarodne obveze.

No, isto tako spremni smo zajedno s drugim mislećim snagama današnjeg globalnog društva tražiti najbolje odgovore na složene, i ne lake izazove suvremenog svijeta. Novi svjetski poredak ne znači stvaranje jedne jedinstvene države, nego društva koje živi u zajedničkom vrijednosnom sustavu: demokracije i gospodarskog prosperiteta. Stoga, u tom globaliziranom svijetu, svojom pameti i radinošću; sposobnošću i upornošću naših građana, odgovornošću i učinkovitošću državnih institucija moramo otvarati prostor za vlastitu kreaciju i afirmaciju. Gospodarstva poglavito, ali isto tako i drugih nacionalnih vrijednosti. Samo takvom politikom i samo takvim ostvarenjima postaje se aktivan partner i pouzdan član velike europske i euroatlanske obitelji.

Takva uspješna Hrvatska može i mora biti potpora hrvatskom narodu kao jednom od tri konstitutivna naroda u susjednoj Bosni i Hercegovini. Također i hrvatskim nacionalnim manjinama u drugim zemljama. Takva uspješna Hrvatska prestaje biti zemlja stoljetnog iseljavanja svojih sinova i kćeri. Hrvatska migracija diljem svijeta svim je srcem potpomogla stvaranje hrvatske države. Pozivamo sve njene generacije da još jednom pronađu motiv i vjeru za suradnju s maticom zemljom. Bilo u svojoj staroj ili novoj domovini. Pozivam vas da zajednički takvu Hrvatsku, koju smo stvorili u domovinskom ratu, snagom našeg naroda, uključimo u Europu iz koje smo bili nepotrebno odsutni. Djelujmo već od danas tako da Hrvatska što prije postane članicom Europske unije i NATO saveza.

Molim sve uzvanike i sve naše prijatelje koji danas nisu mogli biti ovdje, ali su uputili čestitke i pozdraviti rezultate izbora kao demokratsku prekretnicu u Hrvatskoj, da nam na tom putu pruže potporu i budu partneri. Tako da doprinesu kako bi se ti naši strateški ciljevi što brže i jednostavnije ostvarili.

Dragi prijatelji,

Na ovom su se mjestu odigrali mnogi slavni i značajni; radosni i tragični događaji u povijesti naše zemlje. Očuvajmo nadu i optimizam da sada voljom, sposobnošću i radom, te umijećem svih građana naše domovine otvorimo novi put za Hrvatsku. Hrvatsku kao demokratsku i uspješnu zemlju u desetljeću i stoljeću koje počinje. Hvala Vam svima još jednom, na povjerenju i potpori. To je temelj i trajni motiv u obnašanju ove izuzetne i zahtjevne dužnosti. Krenimo zajedno na taj put i prionimo na tu zadaću bez odgađanja.

Inauguracijski govor Ive Josipovića (neobilježen)

Poštovani gospodine Mesiću, predsjedniče Republike Hrvatske, poštovani gospodine Bebiću, predsjedniče Hrvatskoga sabora, poštovana gospođo Kosor, predsjednice Vlade Republike Hrvatske, cijenjeni uzvanici iz zemlje i inozemstva, Vaše Ekselencije - predstavnici

prijateljskih država, dragi sugrađani, sugrađanke i svi građani Republike Hrvatske, dragi gosti i prijatelji, dame i gospodo,

Pozdravljam sve naše građane i cijenjene goste iz Europe i svijeta, naše susjede. Vaš dolazak smatram gestom povjerenja, prijateljstva i partnerstva.

Stojim pred vama s osjećajem iznimne obveze i odgovornosti prema dužnosti koju su mi na izborima povjerali hrvatski građani. Osjećam zahvalnost i veliku čast. Prisegnuo sam da ću savjesno i marljivo obavljati dužnost koja mi je povjerena. Uložiti ću svu svoju snagu, znanje i sposobnost da moj rad u potpunosti opravda povjerenje koje mi je iskazano.

Kvalitetna suradnja s Vladom Republike Hrvatske nužna je za uspješnost i mog i Vladinog mandata. Svoju novu dužnost obavljat ću savjesno i odgovorno na dobrobit Hrvatske i svih njezinih građana. Služit ću Hrvatskoj, služiti ću našoj prelijepoj domovini.

Želim biti predsjednik svih hrvatskih građana, ali i beskompromisno afirmirati vrijednosti demokratskoga društva, pravednosti i društvene solidarnosti.

Povijesni temelji hrvatske državnosti: Domovinski rat i antifašizam

U ovom svečanom trenutku, prije svega, sjećam se svih časnih ljudi koji su se borili, a mnogi i poginuli, za slobodnu i pravednu Hrvatsku. Njima dugujemo našu vječnu zahvalnost.

S poštovanjem zahvaljujem svom prethodniku, gospodinu Stjepanu Mesiću, čijih je deset godina predsjedničkog mandata dalo izniman doprinos razvoju hrvatske demokracije i jačanju našeg položaja u međunarodnoj zajednici.

Sjećam se i prvog hrvatskog predsjednika, dr. Franje Tuđmana, pod čijim je vodstvom Hrvatska izborila svoju neovisnost. Domovinski rat i hrvatski antifašizam, oživotvoren u partizanskoj borbi iz II. svjetskog rata, dva su stupa hrvatske državnosti čije ću nasljeđe uvijek isticati i poštovati. Stečevine antifašizma i Domovinskog rata danas znače domoljublje, zalaganje za demokraciju, ljudska prava, socijalnu osjetljivost i društvenu solidarnost.

Pravda i pravednost

U izbore za predsjednika Republike krenuo sam s vizijom europske, prosperitetne Hrvatske, a ključni izvor moje motivacije bila je PRAVDA, moralna i pravna podloga za novo i bolje društvo. Ostvarili smo državu, ali su pravda i pravednost vrijednosti koje tek trebamo pronaći u njihovoj punini.

Snaga, odgovornost i odlučnost često su ostajale skrivene. Danas ih ponovno pronalazimo jer su one nužne da bismo mogli slijediti istinsku pravednost i domoljublje. Pravednost koja ne čini iznimke i domoljublje koje ne počiva na osobnom interesu, koje ne ostaje samo na riječima, nego domoljublje koje se potvrđuje djelima i ogleda u rezultatima. Došlo je vrijeme da se Hrvatska preispita i odlučno promijeni ono što je pogrešno, ono što ljude čini nejednakima, što ih dijeli i ponižava. Nije samo riječ o tome da moramo mijenjati zakone i donositi nove ili bolje.

Riječ je o tome da svatko od nas počne mijenjati sebe. Jer temelj pravde uvijek smo mi sami jer je svatko od nas taj koji svojim ponašanjem stvara ili negira pravednost. Zato, ne smijemo se bojati, ne smijemo šutjeti, ne smijemo okretati glavu! Hrabrost je ta koja pobjeđuje nepravdu, koja ostvaruje bolje, pravednije društvo, društvo u kojem svaki građanin ima jednaka prava i jednaku šansu da se školuje, zaposli, zarađuje toliko da od toga njegova ili njezina cijela obitelj može pristojno živjeti, pravo da ima državu koja poštuje i štiti ljudska i druga prava svih svojih građana. U borbi za pravednost ja ću kao predsjednik Republike Hrvatske i kao njezin građanin biti prvi i nikada se neću umoriti.

To vam obećavam!

Demokracija, ljudska prava i slobode, nacionalne manjine
Hrvatska mora biti dom demokracije i ljudskih prava. Nositelji državne vlasti svoju dužnost moraju obnašati sukladno najvišim standardima političke i stručne odgovornosti i otkloniti svaki mogući sukob interesa koji bi mogao izazvati sumnju u njihovu nepristranost ili koristoljublje. Demokratski procesi moraju se nastaviti i uključiti ne samo pravo većine da donosi političke odluke, nego i političku kulturu koja će štiti i legitimne interese manjine.

Jačanje pravne države i institucija s jedne, ali i uključivanje što većeg broja građana u demokratske procese odlučivanja i nadzor vlasti, važne su smjernice razvoja naše demokracije. Jednako važna su i ljudska prava, ne samo temeljna, nego i prava viših generacija, poput prava na zdravlje, prava na obrazovanje i prava na rad.

Demokracija i doktrina ljudskih prava obuhvaćaju i vjerska i manjinska prava. Hrvatska je zemlja vjerskih sloboda. Vjeronanje ili nevjeronanje - pravo je svakoga građanina. Sve vjerske zajednice imaju pravo na slobodu izražavanja vjere i potrebnu državnu potporu za ispunjenje svojih vjerskih potreba sukladno ekonomskim mogućnostima zemlje i načelu pravednosti. Svaka diskriminacija, nacionalna, vjerska, spolna, prema seksualnoj orijentaciji, socijalnom ili regionalnom podrijetlu, ili iz bilo koje druge osnove, nedopustiva je i osobno ću joj, kao predsjednik Republike Hrvatske, biti zapreka.

Nacionalne manjine i njihova kultura bogatstvo su Hrvatske i sastavni dio ukupne hrvatske baštine. Nacionalne manjine sjajna su poveznica Hrvatske sa svojim matičnim državama, kao što je hrvatska dijaspora most koji Hrvatsku spaja s drugim zemljama.

Rad, poduzetništvo, socijalna politika i blagostanje
Prošao sam cijelu Hrvatsku, posjetio stotine sela i gradova, susreo tisuće ljudi od kojih mnogi naporno rade - i ne mogu živjeti od svoga rada. Mnogi uopće nemaju zaposlenje. Mnogi su na rubu egzistencije. To se mora promijeniti!

Imamo zemlju čija su prirodna bogatstva, poštenje i marljivost ljudi dovoljni da svi njezini građani mogu dobro živjeti. Moramo te resurse upotrijebiti na pravi način da stvorimo društvo koje počiva na radu, znanju i kreativnosti.

Poduzetništvo je temelj gospodarskog napretka. Napokon, poduzetništvo moramo odlučno potaknuti jačajući motivaciju za domaća i inozemna ulaganja. Potrebno je definirati najefikasnije mjere poticaja u gospodarstvu i napokon stvoriti najpovoljnije uvjete za proizvodnju i izvoz.

Nema naprednoga gospodarstva ako svi koji sudjeluju u procesu rada nisu motivirani. Zato su prava radnika i prava svih zaposlenika, kao i socijalni dijalog, sastavni dio napretka. Poštene plaće za pošten rad, pristojne mirovine za doprinos koji su starije generacije dale našem društvu, sastavni su dio pravednosti za koju se zalažem.

Hrvatsku je danas okovala gospodarska kriza. Moramo se suočiti s činjenicom da smo je kasno prepoznali i tako dopustili da se razmaše do razine koja ugrožava temeljne vrijednosti hrvatskoga društva. Svoje korijene ona dijelom ima u svjetskoj krizi, ali važne uzročnike ima u Hrvatskoj. Dugoročne negativne posljedice nepravedne i dijelom kriminalne pretvorbe i privatizacije, koje su dovele do urušavanja gospodarskih resursa i gubitka radnih mjesta, valja istaknuti kao bitne generatore krize, ove gospodarske, ali i moralne.

Korupcija i organizirani kriminal, posebno onaj gospodarski, drugi je važan razlog krize u kojoj se nalazimo. Usto, nedostatak odgovarajuće gospodarske politike koja nije uvijek prepoznala kako valja više proizvoditi i izvoziti, kako treba prepoznati svoje komparativne prednosti, ravnomjerno poticati turizam, poljoprivredu i industriju, malo poduzetništvo i obrt, doveo je do žalosne činjenice da Hrvatska danas proizvodi manje nego što je proizvodila prije rata. Broj nezaposlenih iz dana u dan raste, kao i broj nelikvidnih tvrtki i tvrtki u stečaju.

To se mora promijeniti!

Zajedno s Vladom, u čije ovlasti spada gospodarstvo, uz pomoć gospodarske diplomacije - zagovarajući optimalna rješenja, spreman sam predano raditi na gospodarskim reformama. Ali uspjeh je nužno vezan uz optimizam, vjeru u vlastite snage i spremnost da se pravednom raspodjelom tereta krize svim građanima pošalje poruka solidarnosti, ali i predanosti u provedbi reformi.

Socijalna osjetljivost, zaštita najsiromašnijih, nezaposlenih, bolesnih, djece i obitelji naša su ljudska i građanska obveza. Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti dio su onih vrijednosti na kojima počiva hrvatsko društvo i kultura.

Svaki građanin ima pravo na zdravlje i primjerenu zdravstvenu zaštitu te mirovinski sustav koji omogućava pristojan život ljudima koji su završili svoj radni vijek. Financiranje zdravstva i mirovinski sustav to moraju omogućiti. Ekologija i održivi razvoj nuždan su dio razvojne filozofije razvoja hrvatskog društva.

Ali, nema napretka za društvo koje ne ulaže u znanje. Znanost i obrazovanje dostupno pod jednakim uvjetima svakom mladom čovjeku, cjeloživotno obrazovanje te integracija u europski obrazovni i znanstveni prostor, nužna su pretpostavka cjelokupnog razvoja. Mladi su ljudi naše najveće bogatstvo. Ulaganje u njihovo obrazovanje najbolja je investicija.

Vjerujem u našu sposobnost da svladamo teškoće i da znanjem, odlučnošću i vizijom svoju domovinu učinimo razvijenom europskom zemljom.

Hrvatska hoće pobijediti krizu i postupno postati zemljom rada i blagostanja!

Europska unija i NATO, UN

Hrvatska je pri kraju puta u Europsku uniju. Zbog rata, ali i zbog naše donedavne nespremnosti za važne reforme, kao što je odlučnija borba protiv korupcije, taj je put potrajao dulje od očekivanog. Ipak, sve dosadašnje Vlade i sazivi Hrvatskoga sabora, uključujući i pregovarački tim, uvijek su iskreno željeli europsku Hrvatsku i zato im zahvaljujem na velikim naporima koje su učinili da se ostvari naš europski san. Zajedno s Vladom, pokrenut ću odlučne poteze i reforme potrebne da Hrvatska što prije postane članicom Europske unije. Članstvo u Europskoj uniji velik je izazov u kojem moramo pokazati svoju sposobnost da uspijemo na velikom i zahtjevnom europskom tržištu i da do kraja prihvatimo sve demokratske vrijednosti ujedinjene Europe.

Tu zadaću možemo ostvariti dobrom pripremom svoga gospodarstva, jačanjem znanja, znanosti i usvajanjem novih tehnologija, poštujući postulate održivog razvoja. Ali, EU je i izazov da se očuva vlastiti nacionalni identitet, da mali narod u velikoj multinacionalnoj zajednici ostane prepoznatljiv prema svom hrvatskom identitetu i identitetu svojih nacionalnih manjina.

A to možemo ponajprije kulturom, poštovanjem svoje tradicije, ali i poticanjem kreativnosti i suvremenog umjetničkog i kulturnog stvaralaštva te jačanjem nacionalnih kulturnih institucija. No vlastita se kultura ne čuva izolacijom. Uspješno njegovanje i afirmacija vlastite kulture podrazumijeva i otvorenost prema drugim kulturama, poštovanje kulturne raznolikosti i kulturnu suradnju s drugim državama.

Jean Monet, jedan od pokretača ideje europejstva, rekao je: "Mi ne ujedinjujemo države, mi u prvom redu zblizavamo ljude."

Hrvatska je već članica NATO saveza. To nije samo vojni, već je i politički savez koji promiče demokraciju i vrijednosti zapadne civilizacije. Prilagodba vojnim standardima NATO-a važna je zadaća koju otežava ekonomska kriza. Hrvatska inkorporacija u strukturu NATO saveza važna je i vojna i politička zadaća.

Hrvatska je i odgovorna članica UN-a, svjetske organizacije kao mjesta na kojemu se susreću države najrazličitijih političkih sustava, civilizacija, ekonomske razvijenosti i svjetonazora. Hrvatska se mora maksimalno koristiti mehanizmima koje za uspostavu političkih i gospodarskih kontakata nudi ta organizacija.

Susjedi, treće zemlje

Razvoj dobrih odnosa sa susjednim zemljama i cjelokupnom regijom, od strateškog je značenja za Hrvatsku. Dobri odnosi sa susjedima jamče mir, sigurnost i stabilnost, otvaranje trgovinskih odnosa, investicije, rast turizma, kulturnu, sportsku i svaku drugu suradnju s državama u regiji. Razvoj dobrih odnosa sa zemljama u regiji od strateškog je značaja i jedan je od prioriteta vanjske politike za koju ću se zalagati. Ističem da je sa susjedima potrebno razriješiti sva otvorena pitanja, od onih graničnih do onih koji su ostali kao posljedice rata.

Otkrivanje sudbine nestalih osoba, inzistiranje na odgovornosti za ratne zločine, povrat otegotog kulturnog blaga, izgradnja porušenih objekata, povrat izbjeglica i jamstvo njihove sigurnosti te povrat imovine i rješavanje svih otvorenih pitanja, najvažnije su zadace političara u svim državama. Miroljubiva politika nema alternativu, a sadašnja generacija političara naprosto nema pravo probleme ostavljati generacijama koje dolaze. Uvjeren sam da će partnerstvo u regiji, u kojoj će predvodničku ulogu imati gospodarski i politički

najuspješnije zemlje, rezultirati prosperitetom svih zemalja koje će kulminirati ulaskom svih država i cijele regije u EU.

Fokus hrvatske vanjske politike na Europu i regiju podrazumijeva i svijest o tome da Hrvatska treba prijatelje u cijelome svijetu. Globalno mirotvorstvo i želja da se uspostave prijateljske, političke, gospodarske i kulturne veze širom svijeta, također su odrednica politike koju zagovaram. Velike zemlje, poput Rusije, Kine ili Indije, južnoameričke zemlje, Afrika, Azija i Australija, važni su partneri, osobito u gospodarskim odnosima.

Prihvatanje različitosti, političke, vjerske, kulturne, gospodarske, temelj je međusobnog razumijevanja i izgradnje dobrih odnosa. Zemlje u kojima živi hrvatska dijaspora smatram osobito važnima, kao i njegovanje gospodarske i kulturne suradnje s dijasporom. Već je mnogo puta dokazano i strateško partnerstvo sa Sjedinjenim Američkim Državama, ne samo kroz NATO, već i u bilateralnim odnosima, što nam je također osobito važno.

Hrvatska u XXI. stoljeću

Zadaće koje su pred Hrvatskom, a time i pred nama koji smo dobili mandat da je vodimo, velike su. Inzistirat ću na razvoju države utemeljenom na vrijednostima odgovornosti, poštenja, povjerenja, poštovanja i načelima jednakih mogućnosti, nediskriminacije i vrednovanja kroz znanje i rad, jednom riječju - na pravednosti. Inzistirat ću na razvijanju sustava koji će potaknuti građane da prihvate i žive ove vrijednosti i načela, a ne da se osjećaju gubitnicima ako to čine.

Drugim riječima, inzistirat ću na sustavu u kojem će biti kristalno jasno da se korupcija i kriminal ne isplate. Imovina i društveni status stečeni na kriminalnoj osnovi neće biti dugoga vijeka. Vratit ćemo ljudima dostojanstvo i vjeru u to da se poštenje i odgovornost isplate.

Velika je odgovornost svih nas u ostvarivanju takve države i društva. Ja tu odgovornost prepoznajem i spreman sam svojim primjerom i radom potaknuti institucije, a time i građane, da krenu tim putem. Ali vidim da danas praktično svi težimo biti na tome putu. Vidim spremnost da se krene tim putem i novu snagu koja se rađa, snagu koja je spremna iznijeti dubinske reforme koje će Hrvatsku učiniti boljom i pravednijom. Malodušje i nemoć ostavimo prošlim vremenima, a u novo vrijeme unosimo i novu odlučnost. Zato vas molim, ni u jednom trenutku ne zaboravite da je ovo Vaša zemlja, u Vašim rukama i da nema drugoga gospodara osim Vas!

U XXI. stoljeću ujedinit ćemo se u borbi protiv korupcije i kriminala, tog karcinoma zdravog, pravednog i naprednog društva. Nije nam svejedno i nećemo više nijemo i nemoćno stajati dok prljavi novac kupuje hrvatsku imovinu i osvaja gospodarske resurse, omogućava lažne diplome, privilegije i nezasluženo bogatstvo. Kao predsjednik Republike obećavam da nikada neću odustati u borbi za pravedno društvo. Neću posustati u beskompromisnom obračunu s korupcijom, gdje god se pojavi. Svaki dan svoga mandata vodit ću se ovom istinom: Vaša dobrobit - moja je dužnost i cilj moga djelovanja!

U XXI. stoljeću izgrađivat ćemo državu utemeljenu na znanju, novim tehnologijama i konceptu održivog razvoja. Moderna država stasala sve do kraja prošlog stoljeća u zapadnim demokracijama, koja danas uglavnom dobro zadovoljava potrebe svojih građana, već sutra neće biti dovoljna. Nova, postmoderna država, morat će prihvatiti klimatske promjene, stroge ekološke standarde, ostvariti globalnu informatiziranost, spoznati novo poimanje ljudskih

prava te znanost, obrazovanje i kulturu afirmirati kao poluge napretka i očuvanja vlastitog identiteta u globalnom i multikulturnom društvu.

Takva će država biti i učinkovit servis građanima i gospodarstvu. Bit će to država novoartikulirane suverenosti koja nije u sukobu, već u sinergiji s drugim državama, asocijacijama i međunarodnim organizacijama. U takvoj će se zemlji građani Hrvatske uistinu biti građanima Europe i Svijeta.

Kao predsjednik Hrvatske, spreman sam biti na čelu promjena koje očekuju našu domovinu. Znam da ne mogu sam.

Trebam Vladu, Sabor, političke stranke, ali prije svega Vas - dragi građani ove lijepe zemlje. Zajedno ćemo ispisati novu stranicu naše povijesti. Krećemo na jedan novi put, put stabilnije, sigurnije i gospodarski razvijenije zemlje, na put demokratskog i kulturnog napretka i socijalnog blagostanja. Put koji nije brz, put koji nije lagan. Bit ćemo snaga koja mijenja izgled ove zemlje, ruši temelje nepravdi i stvara novu Hrvatsku.

Bit će to napokon zemlja kakvu zaslužujemo, bit će to lijep, poželjan dom svih poštenih ljudi.

Građani Republike Hrvatske, hvala Vam, i još jedanput obećavam:

"Služit ću Vam, služiti ću našoj zemlji!"

Živjeli i živjela nam naša Hrvatska!

Inauguracijski govor Kolinde Grabar-Kitarović (neobilježen)

Hrvatice i Hrvati u domovini i svijetu,

i sve hrvatske državljanke i državljani,

poštovani visoki gosti i uzvanici,

dragi prijatelji,

Prisegom koju sam upravo položila, obvezala sam se da ću služiti hrvatskom narodu i svim hrvatskim državljanima. S neizmjernim ponosom, ali istodobno svjesna velike odgovornosti, preuzimam dužnost hrvatske predsjednice.

U ovom svečanom trenutku sjećamo se svih onih znanih i neznanih hrvatskih kćeri i sinova koji su svoje živote, tijekom tisućljetne borbe za hrvatsku samostalnost, ugradili u temelje moderne hrvatske države. Posebnu zahvalnost iskazujem hrvatskim braniteljima, koji su bili i ostat će zaglavni kamen naše domovine Hrvatske. Osobitu zahvalnost dugujemo prvom hrvatskom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, predvodniku tog povijesnog pothvata i utemeljitelju suvremene hrvatske države.

Izbori su iza nas. Hrvatska se još jednom potvrdila kao demokratska i uređena država. Sve naše razlike koje su došle do izražaja i tijekom kampanje, već od danas moramo pretvoriti u našu snagu. Bit ću predsjednica svih hrvatskih građana, bez obzira na političko opredjeljenje,

etničku, vjersku i spolnu orijentaciju i pripadnost. Beskompromisno ću štiti socijalno najugroženije.

Uloga predsjednice Republike jasno je definirana hrvatskim Ustavom. No, isto tako, svjesna sam svoje odgovornosti prema hrvatskim građanima, kao jedini visoki državni dužnosnik kojega građani izravno biraju.

Stoga vam se u ovom svečanom trenutku izravno i obraćam:

Hrvatice i Hrvati, građanke i građani Hrvatske!

Vi ste mi ukazali povjerenje i vama ću polagati račune! Bit ću vaš glas, bit ću vaša predsjednica. Jedna sam od vas i dat ću sve od sebe da Hrvatsku učinimo bogatom državom, iz koje mladi neće odlaziti, u kojoj će se više raditi nego umirati, gdje će naši ljudi u zlatnoj životnoj dobi uživati plodove svoga rada.

Ako pogriješim, a onaj tko radi, taj i griješi, imat ću snage priznati i ispraviti pogrešku. Ipak, svi smo mi samo ljudi. No, odgovorno tvrdim, nikada neću učiniti ništa protiv hrvatskih nacionalnih interesa!

Želim zahvaliti i svojim prethodnicima – gospodinu Stjepanu Mesiću i gospodinu Ivi Josipoviću – na njihovom doprinosu izgradnji hrvatske demokracije. Neću se ustručavati pitati za savjet jer i svoje različitosti moramo koristiti za dobrobit države.

Pozivam sve nas u Hrvatskoj da ostavimo povijesti naše podjele i zablude. Samo zajedništvom cijeloga naroda možemo izgraditi bolju Hrvatsku. Natječimo se idejama, rješenjima i inovacijama, a ne povijesnim ulogama naših roditelja ili djedova. Ideološkim podjelama nećemo ostvariti bolji život, niti ćemo biti bolji ljudi. Samo ćemo produbiti stare podjele i stvoriti nove sukobe koji nikada nikome nisu donijeli dobro. Kao što je predsjednik Tuđman pomirbom podijeljenog hrvatskoga nacionalnog bića stvorio preduvjete za uspostavu hrvatske države, tako i mi danas novim hrvatskim zajedništvom moramo otvoriti novu stranicu naše bolje budućnosti. Tražimo bolji život u budućnosti, a ne u prošlosti!

Istinsko domoljublje, u koje vjerujem i za kojega ću se boriti svakoga dana mojega služenja domovini i vama, temelj je izgradnje bolje Hrvatske. Ljubiti domovinu ne znači samo desnicu na srcu kad pozdravljamo našu himnu. Domoljublje nije samo nacionalni dres ili šal oko vrata kada nastupaju naši sportaši. Za ljubiti Hrvatsku nije dovoljno istaknuti zastavu na prozoru, niti je domoljublje samo osjećaj ponosa u dane naših državnih praznika kada se prisjećamo naših pobjeda. Domoljublje se izražava na mnoge načine, no ono što nam treba biti najviše pri srcu ponajprije je naše djelo na korist Domovini: naš rad, trud, znanje, izvrsnost, stvaranje, poštivanje zakona, odgoj djece, pomoć starijima, solidarnost prema potrebitima, briga za drugoga, međusobno poštovanje, lijepa riječ i gesta darivanja. Tko tako voli Hrvatsku, istinski je domoljub!

Dragi prijatelji,

Naše gospodarstvo, kao i standard naših građana, već su šestu godinu pogođeni krizom. Desetci tisuća mladih napuštaju Hrvatsku. Među njima velik je broj onih fakultetski obrazovanih, koji bi trebali biti nositelji razvoja. Imamo izrazito negativne demografske

trendove. Starimo kao nacija. Mnoge tvrtke odlaze u stečaj, druge, pak, gube utrku konkurentnosti na tržištu, ljudi ostaju bez posla, obitelji bez prihoda.

Svjedoci smo teških poremećaja, koji traže žurno i usklađeno djelovanje svih sastavnica državne vlasti, kao i sindikata i poslodavaca. Nalazimo se u trenutku koji traži široki nacionalni konsenzus oko ključnih pitanja. Nema ni prostora ni vremena za podjele. Snagu za postizanje takve vrste zajedništva već smo pokazali u nekoliko bitnih trenutaka tijekom protekla dva desetljeća. Krajnje je vrijeme da se i u savladavanju gospodarske krize izdignemo iznad pojedinačnih i stranačkih interesa. Vrijeme je da se okrenemo budućnosti i da provedemo promjene koje je nemoguće odgađati. Valja nam prestati živjeti od novca posuđenog od budućih generacija.

Naš strateški nacionalni interes moraju biti nova radna mjesta. Moramo napokon shvatiti kako nova radna mjesta ne stvara država, već privatna inicijativa, odnosno poduzetnici.

Zalažem se za nultu stopu tolerancije na korupciju i pozdravljam sve aktivnosti nadležnih institucija u iskorjenjivanju te pošasti. Istodobno, ne smijemo stvarati antipoduzetničku klimu.

Upućujem poziv Vladi da učini sve kako bi poreznom politikom motivirala, a uklanjanjem administrativnih prepreka osnažila poduzetničku klimu i time potaknula snažniju privatnu inicijativu. Moramo poticati nadmetanje poslovnih ideja i graditi pozitivno ozračje, koje će rezultirati novim poslovnim projektima.

Naše more, turizam, naša poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo, vodno gospodarstvo, naši poljoprivrednici i ribari, naši težaci, naša su snaga.

Usmjerenost prema obiteljskom gospodarstvu, obrtništvu, malom i srednjem poduzetništvu, inovacijama, primjenama čiste tehnologije, mora biti naša strateška orijentacija. Postanimo napokon istinski svjesni komparativnih prednosti ove prekrasne zemlje i počnimo ih odgovorno, ali i odlučno koristiti.

Moramo biti otvoreni prema novim investicijama i aktivno pronalaziti nova tržišta, u čemu ću se maksimalno angažirati i vrlo aktivno surađivati s poduzetnicima i investorima. Izvoz mora biti naše trajno usmjerenje, a gospodarska diplomacija važna poluga u otvaranju novih tržišta. Bit ću prvi gospodarski diplomat naše države i neumorno ću poticati izvoznike na iskorake koji se danas čine nemogućima. Prije svega, moramo bolje iskoristiti članstvo u Europskoj uniji kao i sporazume o slobodnoj trgovini, kako bismo izvoznicima otvarali i nova netradicionalna tržišta.

Među preduvjete uspješnosti, odnosno konkurentnosti u uvjetima globalizacije, svakako pripadaju kvalitetno obrazovanje, razvoj znanosti i istraživački rad. Naše škole i sveučilišta, kao i znanstveno-istraživačke centre, moramo programski prilagoditi novom vremenu. Moramo se okrenuti usvajanju praktičnih znanja i vještina i na taj način pripremati učenike i studente za radne i životne izazove koji ih očekuju.

Moramo napokon definirati glavne odrednice svojega razvitka, početi istinski vjerovati u održivi razvoj i biti svjesni što on uistinu znači – razvoj koji vodi računa o okolišu, ali istodobno ostavlja prostor za napredak i rast. Učimo od onih koji su uspješno zaštitili i vlastiti okoliš i vlastitu baštinu i otvorimo vrata razvoju.

Želim da nakon gotovo dvije godine članstva svi zajedno napokon počnemo živjeti život članice Europske unije. Moramo pojačati napore kako bi sredstva europskih fondova bila dostupna i iskorištena u najkraćem mogućem roku.

Dame i gospodo,

Kao vrhovna zapovjednica, želim vrlo jasno naglasiti kako ćemo naše Oružane snage razvijati i čuvati. Članstvo u NATO-u jamči nam sigurnost, ali najbolji jamac naše opstojnosti i suvereniteta uvijek će biti moderne i dobro opremljene hrvatske Oružane snage. Hrvatska je miroljubiva zemlja i nikada nikome neće biti prijetnjom, no suvremeni svijet donosi sasvim nove izazove, poglavito rastući međunarodni terorizam. Snažne oružane snage jamac su stabilnosti i čuvar demokratskih vrijednosti. S ovog mjesta pozdravljam naše vojnkinje i vojnike, časnice i časnike u Afganistanu i mirovnim misijama diljem svijeta. Oni nam služe na čast i naš su ponos. Nikada ne smijemo smetnuti s uma činjenicu da su pripadnici naših Oružanih snaga spremni svojim životom u svakom trenutku braniti našu sigurnost i univerzalne civilizacijske vrijednosti.

Ne možemo i ne smijemo podcijenjivati ozbiljnost zabrinjavajućeg razvoja događaja u međunarodnim odnosima. Neprestance izbijaju novi ratovi i sukobi. Svjedočimo urušavanju dosadašnjeg poretka na mnogim stranama svijeta.

Hrvatska ima svoj stav, svoju politiku i svoje interese. Njih ćemo aktivnije zastupati. Za njih ćemo se zalagati i boriti na svim razinama bez zadržke!

Za to nam je potrebno nacionalno zajedništvo oko strateških pitanja, stabilna ekonomija, energetska neovisnost, sposobna i agilna diplomacija i moderna, dobro opremljena vojska uklopljena u NATO sustav. Sve su to ključne komponente nacionalne sigurnosti.

Hrvatska će svoju vanjsku politiku i dalje voditi kroz suradnju s našim saveznicima unutar EU i NATO-a, kao i kroz suradnju sa susjedima. Naš trajni strateški nacionalni interes ostaje uključivanje cijeloga prostora Jugoistočne Europe u europske i euroatlantske integracije jer svaka druga opcija produljuje neizvjesnost i u konačnici može voditi obnovi crta podjela i razdvajanja.

Želim da države Jugoistočne Europe postanu članice europske obitelji i u tom pogledu pružamo ruku suradnje. Očekujem da sa susjedima napokon riješimo otvorena pitanja poput graničnih sporova, a u odnosima sa Srbijom posebno mjesto imat će status nestalih u Domovinskom ratu, kao i međusobna zaštita prava manjina. Nacionalne manjine bogatstvo su Hrvatske. Razvijat ću i štititi njihova prava, ali i promicati prava Hrvata u susjednim državama.

Jedan od najvažnijih vanjskopolitičkih ciljeva jest položaj i zaštita hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Bosnu i Hercegovinu vidim kao državu triju jednakopravnih konstitutivnih naroda: Bošnjaka, Srba i Hrvata. Želim svesrdno pomoći kako bi Bosna i Hercegovina učvrstila svoju državnost na temelju pune ravnopravnosti triju konstitutivnih naroda i o tome ću posebno skrbiti.

Koristim prigodu našem iseljeništvu diljem svijeta uputiti posebnu poruku. I vi ste Hrvatska i nikada neću dopustiti da bilo tko zanemari vašu ulogu i doprinos u stvaranju hrvatske države. Vi ste važna poveznica Domovine sa svijetom, ali i naša bitna sastavnica koja će i dalje pridonositi našem nacionalnom razvitku. Vrata Hrvatske širom su vam otvorena. Vaše znanje i iskustvo dragocjeni su Domovini. Na nama u Hrvatskoj obveza je pružiti vam iskrenu i stvarnu priliku za ulaganja, obrazovanje i povratak.

Poštovani uzvanici, dame i gospodo,

Moj će mandat posebice biti posvećen mladima. Moramo im otvoriti prostor u gospodarstvu, politici i društvenom životu. Moramo im dati posao. Neka se čuje njihov glas – oni su obrazovani, željni uspjeha i neopterećeni prošlošću. Vidim ih kao predvodnike novog hrvatskog zajedništva.

Želim posebno naglasiti i ovo.

Kao prva hrvatska predsjednica, ponosna sam što je naše društvo napravilo civilizacijski iskorak. Mnogi su me prije objave kandidature pitali – zašto ideš u to? Hrvatska još nije spremna za ženu predsjednicu. To me je dodatno motiviralo jer sam znala da naš narod zna donijeti pravu odluku. Pozorno ću pratiti poštivanje Ustava koji ravnopravnost spolova svrstava u najveće vrednote ustavnog poretka, baš kao i druge vrednote koje štite manjinske društvene skupine jer to govori o uljuđenosti društva i predstavlja mjeru poštovanja prema nama samima.

Dame i gospodo,

U ovom svečanom trenutku želim istaknuti i važnost naše kulture, tradicije, obitelji i vjere. Te sastavnice kroz povijest su očuvale našu samobitnost. Naš je narod kroz povijest iznjedrio velike znanstvenike, inovatore, umjetnike i sportaše, čime je pridonio civilizacijskom razvoju. Preda mnom i pred svima nama velika je odgovornost i dužnost, prije svega prema našim potomcima, i dalje čuvati, promicati i razvijati našu kulturu, naš identitet i naše ime.

Inauguracijska svečanost uvijek će predstavljati i proslavu hrvatske državnosti, našega nacionalnog osjećaja na kojeg smo ponosni, ali i naše otvorenosti prema drugima i prema svijetu u čijem ćemo uređenju i upravljanju aktivno sudjelovati. Činom prisege preuzela sam kontinuitet časnog služenja hrvatskom narodu i svim hrvatskim državljanima. Svoje ustavne ovlasti koristit ću na dobrobit sviju u Hrvatskoj, a vodit ću se domoljubljem, uključivošću, poštovanjem i zaštitom nacionalnih interesa. Hrvatska će biti bogata zemlja jer ne postoji nijedan razlog da to ne bude. Želim jednoga dana svojim unucima pričati o vremenu kada smo, kao i u Domovinskom ratu, stali jedni uz druge u borbi za bolji život u Hrvatskoj i kako smo i tu bitku dobili. Jer mi smo pobjednički narod, postojan narod, vrijedan narod. Nema toga što mi ne možemo postići kad smo jedinstveni.

VJERUJEM U TE, ZEMLJO MOJA HRVATSKA!